

Deelverslag Arrestantenzorg

Eenheid Noord-Holland

Datum 8 juli 2015
Status Vastgesteld

Colofon

Afzendgegevens

IVenJ

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.ivenj.nl
Arrestantenzorg 2014

Projectnaam

Inhoud

Colofon - 3

1 Inleiding - 7

- 1.1 Introductie - 7
- 1.2 Aanleiding - 7
- 1.3 Doel en onderzoeksvraag - 7
- 1.4 Reikwijdte onderzoek - 8
- 1.5 Toetsingskader - 9
- 1.6 Opzet onderzoek - 9
- 1.7 Objectbeschrijving - 11
- 1.8 Leeswijzer - 12

2 Aanhouding - 13

- 2.1 Veiligheid en informatie - 13
- 2.2 Bejegening en zorg - 14
- 2.3 Oordeel - 15

3 Transport - 17

- 3.1 Geschiktheid voertuig en transportroute - 17
- 3.2 Veiligheid en bejegening - 18
- 3.3 Oordeel - 18

4 Insluiting - 21

- 4.1 Fouilleren en persoonlijke eigendommen - 21
- 4.2 Registratie- en identiteitsvaststelling - 23
- 4.3 Voorgeleiding en rechtmatigheid - 23
- 4.4 Bejegening - 24
- 4.5 Informatie huisregels en rechten - 25
- 4.6 Toegang tot advocaat - 25
- 4.7 Informeren thuisfront en overige - 26
- 4.8 Oordeel - 27

5 Verblijf - 28

- 5.1 Bejegening en bijzondere groepen - 28
- 5.2 Verblijfsruimte - 28
- 5.3 Verblijfsregime en persoonlijke verzorging - 32
- 5.4 Controle – veiligheid – geweldsmiddelen - 33
- 5.5 Contact buitenwereld - 35
- 5.6 Toegang tot zorg - 35
- 5.7 Beklag - 38
- 5.8 Oordeel - 38

6 Einde insluiting/overdracht - 40

- 6.1 Einde insluiting - 40
- 6.2 Overdracht - 41
- 6.3 Oordeel - 42

7 Personeel en organisatie - 43

- 7.1 Personeel - 43
- 7.2 Communicatie - 48
- 7.3 Overzicht capaciteit cel/ophoudkamer eenheid - 48
- 7.4 Oordeel - 48

8 Eindoordeel - 49

- Bijlage 1 Inspectieprogramma eenheid Noord-Holland - 52
- Bijlage 2 Overzicht capaciteit eenheid Noord-Holland - 53
- Bijlage 3 Afkortingen - 54
- Bijlage 4 Bronnen - 55

1 Inleiding

1.1 Introductie

Dit rapport beschrijft de bevindingen van het onderzoek naar de arrestantenzorg binnen de politie eenheid Noord-Holland. Het onderzoek is uitgevoerd door twee inspecteurs van de Inspectie Veiligheid en Justitie (de Inspectie).

Het onderzoek vond plaats van maandag 17 tot en met donderdag 20 november 2014. Op 17 en 18 november heeft de Inspectie het arrestantencomplex in Alkmaar bezocht, dit bezoek was aangekondigd. Op 19 en 20 november heeft de Inspectie onaangekondigd de politiebureaus/cellencomplexen in Schagen, Den Helder, Hoorn, Zaandijk, Purmerend en de rechtbank in Haarlem bezocht¹. Tijdens de bezoeken zijn interviews afgenomen met opsporingsambtenaren (op operationeel, tactisch en strategisch niveau), arrestantenverzorgers, arts GGD, arrestanten, Commissie van Toezicht Arrestantenzorg Noord-Holland (CTA) en de advocatuur².

Het onderzoek in de eenheid Noord-Holland is onderdeel van een nationaal onderzoek naar arrestantenzorg. In de periode oktober 2014 tot en met januari 2015 zijn ook andere politie eenheden bezocht. Per eenheid hebben de Inspecties op basis van de bevindingen een deelverslag gemaakt dat aan de eenheidsleiding wordt aangeboden. Halverwege 2015 zal de Inspectie, op basis van de deelverslagen, een eindrapport samenstellen dat aan de minister van Veiligheid en Justitie wordt aangeboden en dat openbaar zal worden gemaakt.

1.2 Aanleiding

Het verzorgen van personen die tijdelijk door de politie zijn ingesloten is een kerntaak van de politie. De politie beschikt over meer dan tweeduizend cellen en ophoudkamers verspreid over het land waar jaarlijks bijna 200.000 arrestanten tijdelijk worden ingesloten³. De Inspectie is van mening dat vrijheidsbeneming een ingrijpend middel is dat op een zorgvuldige en humane wijze dient te worden uitgevoerd.

Alhoewel er binnen de politie ontwikkelingen zijn om de arrestantenzorg meer eenduidig in te richten is er nog geen sprake van een uniforme nationale aanpak ten aanzien van deze uitvoeringstaak van de nationale politie. Uit eerder onderzoek van de Inspectie en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) naar het overlijden van de Russische activist Dolmatov is gebleken dat zorg voor arrestanten kwetsbaarheden kent.

1.3 Doel en onderzoeksvraag

Het doel van het onderzoek is om te toetsen hoe de politie uitvoering geeft aan arrestantenzorg. De Inspectie doet dit, in samenwerking met de IGZ en de Inspectie Jeugdzorg (IJZ), aan de hand van de daarvoor geldende (inter)nationale wettelijke regelgeving en richtlijnen⁴.

---

¹ Het nieuw cellencomplex Koudenhorn in Haarlem was ten tijde van het onderzoek van de Inspectie nog niet operationeel en is derhalve in dit onderzoek niet onderzocht.

² In bijlage 1 bevindt zich een overzicht van het inspectieprogramma.

³ Arrestantencellen/ophoudkamers bevinden zich in politiebureaus, cellencomplexen, arrestantenbussen, rechtbanken en bij sommige treinstations en voetbalstadions.

⁴ De IGZ en IJZ hebben geen onderzoek uitgevoerd in de eenheid Noord-Holland.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Op welke wijze geeft de politie uitvoering aan de arrestantenzorg en voldoet deze aan de geldende (inter)nationale wetgeving en richtlijnen?

Teneinde de probleemstelling te kunnen beantwoorden zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd⁵:

- 1 Op welke wijze voert de politie de arrestantenzorg uit bij de aanhouding van personen?
- 2 Hoe draagt de politie zorg voor het transport van arrestanten of andere personen die van hun vrijheid zijn ontnomen?
- 3 Hoe vindt de insluiting van arrestanten en andere personen plaats in een cellencomplex of andere ophoudlocaties van de politie?
- 4 Op welke wijze wordt er door de politie uitvoering gegeven aan het verblijf van arrestanten en andere personen⁶ in een cellencomplex of andere ophoudlocatie?
- 5 Hoe vindt de overdracht van een arrestant/ingeslotene naar een huis van bewaring/zorginstelling of diens in vrijheidstelling plaats?
- 6 Hoeveel cellen en/of ophoudruimtes zijn er in de afzonderlijke eenheden aanwezig en in gebruik, en op welke locaties, en welk landelijk totaaloverzicht kan op basis hiervan gegenereerd worden?
- 7 Wat is de kwaliteit van de medische zorg voor arrestanten?

1.4 Reikwijdte onderzoek

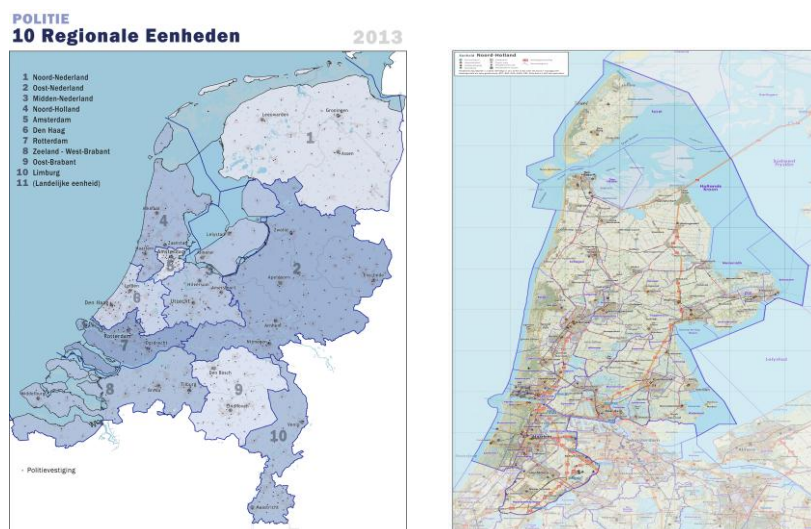
Dit deelverslag geeft een beeld van de eenheid Noord-Holland. In het onderzoek hebben de Inspecties zich ook op de andere eenheden van de politie gericht. De celcapaciteit van de spoorwegpolitie (Landelijke Eenheid) worden meegenomen in de eenheid waar ze gelokaliseerd is. Ook cellenbussen van de Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O) en een drietal huizen van bewaring zijn betrokken in het onderzoek. De Inspectie heeft in de eenheid, net zoals in de andere eenheden, gemiddeld vijf locaties bezocht; waaronder een hoofdbureau van politie/hoofdcellencomplex; twee politiebureaus; ophoudkamers bij de rechtbank en bijvoorbeeld ophoudkamers op een treinstation of voetbalstadion. De IGZ en IJZ hebben bij vijf eenheden het hoofdbureau/hoofdcellencomplex bezocht.

---

⁵ Deze vijf hoofdonderzoeksvragen zijn op basis van de onderwerpen verwoord in het toetsingskader verder op te splitsen in meerdere sub-onderzoeksvragen. Hierin zijn ook de specifieke vragen opgenomen die door de twee andere inspecties IGZ en IJZ onderzocht worden.

⁶ Bijvoorbeeld vreemdelingen (ter vaststelling van hun identiteit) en verwarde personen (voor hun eigen veiligheid).

Figuur 1 Overzicht eenheden en eenheid Noord-Holland

1.5 Toetsingskader

De politie moet aan een aantal minimeisen voldoen om inhoud te kunnen geven aan arrestantenzorg. Daarbij zijn kwantitatieve en kwalitatieve eisen gesteld aan zowel de inrichting (personeel en fysieke condities) van de eenheid als aan de inrichting van een aantal processen. De Inspectie heeft voor dit onderzoek een toetsingskader ontwikkeld dat is gebaseerd op nationale regelgeving en instructies met betrekking tot arrestantenzorg. Voor zover er sprake is van een aanvulling zijn er ook internationale richtlijnen opgenomen waaraan Nederland zich heeft gecommitteerd. Daarnaast heeft de Inspectie zelf een beperkt aantal verwachtingen geformuleerd⁷. Met betrekking tot de kwaliteit van de medische zorg heeft de IGZ een aantal criteria geformuleerd die in het toetsingskader van de Inspectie zijn opgenomen.

De inhoud van het toetsingskader is afgestemd met de politie eenheid Rotterdam⁸, de directie Politie van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, de expertgroep Arrestantenzorg van de nationale politie en de (landelijke) Commissie van Toezicht Arrestantenzorg. Het IGZ-onderdeel in het toetsingskader is ook afgestemd met het Forensisch Medisch Genootschap (FMG) en GGD NL. Het toetsingskader besteedt aandacht aan de rechtspositie van arrestanten, bejegening, veiligheid, einde insluiting/overdracht, personeel en organisatie en de kwaliteit van de geboden medische zorg.

1.6 Opzet onderzoek

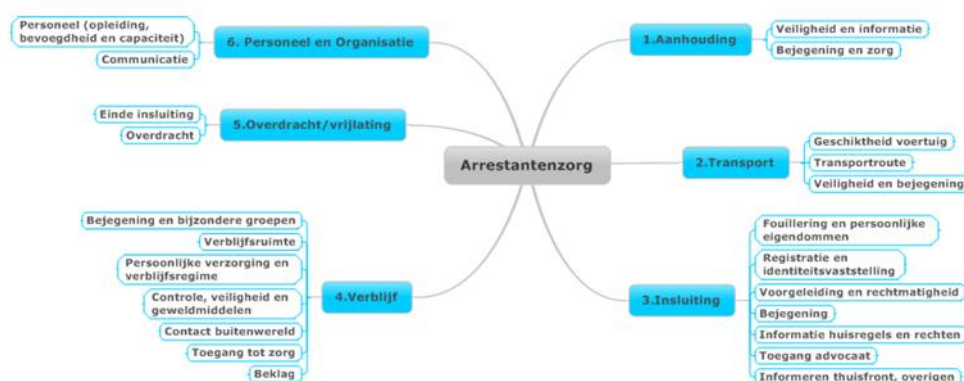
De focus in dit onderzoek ligt op de uitvoering in de praktijk. Daarnaast kijken de Inspecties ook naar hoe de arrestantenzorg is ingericht/georganiseerd en op welk beleid de arrestantenzorg is gebaseerd. De Inspectie laat zich in de beschrijving van de uitvoering leiden door de vijf processtappen bij arrestantenzorg. Dit zijn

⁷ De internationale regels en standaarden waaraan de Inspectie toetst zijn samen met de eigen verwachtingen cursief gemarkeerd in het Inspectie-toetsingskader Arrestantenzorg (zie www.ivenj.nl).

⁸ De chef van de politie eenheid Rotterdam-Rijnmond is de landelijke portefeuillehouder arrestantenzorg.

aanhouding, transport, insluiting, verblijf en overdracht/vrijlating. Bij iedere processtap zijn, op basis van het toetsingskader, een aantal aspecten geformuleerd. Naast de vijf processtappen worden in dit onderzoek ook de kwaliteit van de medische zorg en de personele aspecten en organisatie van arrestantenzorg in de afzonderlijke eenheden onderzocht. Zie hieronder een overzicht van de onderzochte aspecten in het proces arrestantenzorg (met de klok mee).

Figuur 2: Overzicht proces arrestantenzorg en deelaspecten

Aan de hand van interviews, dossier- en documentenstudies en observaties zijn de Inspecties nagegaan hoe de politie uitvoering geeft aan arrestantenzorg. Per eenheid hebben de Inspecties gesproken met de volgende respondenten:

- opsporingsambtenaren (agenten noodhulp, hulpofficier van justitie, vreemdelingenpolitie, (eenheids)leiding arrestantenzorg);
- arrestanten;
- arrestantenverzorgers;
- medische dienstverlener(s);
- commissie van toezicht arrestantenzorg (CTA)⁹;
- (piket-)advocaten;
- eventueel ouders/voogd en de klachtencommissie.

De Inspectie heeft het bezoek aan het hoofdbureau/politiecellencomplex van te voren aangekondigd bij de eenheidsleiding om de politie in staat te stellen om voldoende functionarissen vrij te maken voor interviews. De andere locaties zijn zonder vooraankondiging bezocht. Voorafgaand aan de bezoeken heeft de Inspectie informatie (cijfers, instructies, et cetera.) opgevraagd en tijdens de bezoeken zijn informatiesystemen en dossiers ingekeken. Via observaties hebben de Inspecties ook een indruk gekregen van de voorzieningen, de werkwijzen en procedures. Bij de processtappen aanhouding en transport baseert de Inspectie zich op gesprekken met de ingeslotenen, opsporingsambtenaren en arrestantenverzorgers, en niet op observaties van aanhoudingen (in verband met de tijdsinvestering).

In bijlage 1 bevindt zich het inspectieprogramma met daarin een overzicht van de bezochte locaties en de verschillende respondenten waarmee is gesproken in de eenheid Noord-Holland.

⁹ Voorheen commissie van toezicht politiecellen.

1.7

Objectbeschrijving

De regionale eenheid Noord-Holland bestaat uit de drie districten Noord Holland Noord¹⁰, Zaanstreek-Waterland¹¹ en Kennemerland¹². De regionale eenheid kent in totaal tien basisteams. De politie-eenheid Noord-Holland heeft binnen de drie districten in 20 (politie)locaties met in totaal 154 cellen en 62 ophoudkamers. Hiervan zijn zeven politielocaties (Haarlem, Alkmaar, Den Helder, Zaanwijk, Hoorn, Purmerend en Hoofddorp¹³) als cellencomplex aangewezen. De cellencomplexen beschikken over reguliere cellen, observatiecellen en ophoudkamers. De overige 14 politielocaties betreffen basiseenheden. Deze politiebureaus hebben al dan niet ophoudkamers die voor kort verblijf zijn ingericht. Buiten de gebouwen van de politie-eenheid Noord-Holland zijn er ook ophoudkamers aanwezig op de rechtbanken in Haarlem en Alkmaar¹⁴. De totale cellencapaciteit in de eenheid Noord-Holland is 234. Figuur 3 geeft een totaaloverzicht van de verschillende type cellen in de eenheid Noord Holland.

Figuur 3: Overzicht cellencapaciteit

Overzicht cellen capaciteit Eenheid Noord-Holland	District Noord-Holland -Noord				District Zaanstreek- Waterland			District Kennemerland			Rechtbank Alkmaar Rechtbank Haarlem		TOTAAL
	Cellencomplex Alkmaar	Cellencomplex Den Helder	Cellencomplex Hoorn	Basiseenheden (4)	Cellencomplex Zaanwijk	Cellencomplex Purmerend	Basis eenheden (2)	Cellencomplex Haarlem ¹⁵	Cellencomplex Hoofddorp	Basiseenheden (4)			
Reguliere cel	14	11	9	2 ¹⁶	15	11		37	19		14	22	154
Ophoudkamers	3	2	3	10	4	4	8	7	4	17			62
Observatie cel					1			2					3
Claustrofobie cel		1											1
Dagverblijf									1				1
Dronkenmanscellen					1								1
Meermanscel											2	3	5
Jeugdcel					1			2			2	2	7
TOTAAL	17	14	12	12	22	15	8	48	24	17	18	27	234

¹⁰ District Noord-Holland-Noord kent vier basisteams: Den-Helder; Alkmaar; Hoorn en Heerhugowaard.

¹¹ District Zaanstreek -Waterland kent twee basisteams: Zaanstad en Purmerend.

¹² District Kennemerland kent vier basisteams: IJmond; Haarlem; Kennemer Kust en Haarlemmermeer.

¹³ De bouw van het complex in Haarlem is al een tijd geleden afgerond maar door allerlei vergunning-technische perikelen was het complex, gedurende de uitvoering van het Inspectie onderzoek, nog niet in gebruik genomen.

¹⁴ Zie voor een volledig overzicht van de capaciteit van de eenheid Noord-Holland en de rechtbanken bijlage 2.

¹⁵ Betreft nieuwbouw die klaar is maar door diverse vergunning-technische redenen feitelijk nog niet in gebruik is genomen.

¹⁶ Betreft politiebureau op Texel.

Kerncijfers

Uit documentatie van de eenheid Noord-Holland blijkt dat de huidige formatie formeel uit 118 fte's bestaat. De feitelijke bezetting eind november 2014 betreft 111,5 fte's¹⁷. Blijkens het concept inrichtingsplan nationale politie voor de eenheid Noord-Holland zal de formatie arrestantentaken uit 107 fte's in verschillende functies gaan bestaan.

De arrestantenverzorgers in de eenheid Noord-Holland zijn verantwoordelijk voor de zorg voor arrestanten. Het aantal arrestanten fluctueert per jaar. In 2013 werden in de politiebureaus van de voormalige korpsen Noord-Holland-Noord, Zaanstreek-Waterland en Kennemerland in totaal 18.422 arrestanten ingesloten. In 2014 was dat aantal 18.531¹⁸. In onderstaande tabel wordt van het totaal aantal arrestanten de cijfers weergegeven betreffende het aantal aanhoudingen, voorgeleidingen, in verzekeringstellingen en voorgeleidingen voor een OvJ/rechter.

Figuur 4: Cijfers arrestanten

Eenheid Noord-Holland	2013	2014
Arrestanten	18422	18531
Verdachten aangehouden	12370	12696
Verdachten in verzekeringstelling (IVS)	4520	4673
Verdachten voorgeleid aan OvJ/Rechter	1034	834

1.8

Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd aan de hand van de vijf processtappen en daarnaast de personele en organisatorische aspecten bij arrestantenzorg gevolgd door een eindoordeel. Het volgende hoofdstuk gaat over de aanhouding (hoofdstuk 2), gevolgd door transport (hoofdstuk 3), insluiting (hoofdstuk 4), verblijf (hoofdstuk 5), einde insluiting en overdracht (hoofdstuk 6), personeel & organisatie (hoofdstuk 7) en eindoordeel (hoofdstuk 8). Ieder hoofdstuk, behalve het laatste hoofdstuk, sluit af met een conclusie en eventueel aanbeveling(en).

¹⁷ Voor een gedetailleerd beschrijving van de organisatorische en personele aspecten wordt verwezen naar hoofdstuk zeven van dit rapport.

¹⁸ Bron: eenheid Noord-Holland; arrestantenmodule van BVH, (unieke insluitingen, BICC).

2 Aanhouding

In dit hoofdstuk staat de aanhouding van de persoon centraal. De Inspectie kijkt naar de veiligheid bij de aanhouding van zowel de arrestant als van de politie en naar de wijze waarop de arrestant wordt geïnformeerd. Voor een opsporingsambtenaar behoort het benemen van iemands vrijheid tot de dagelijkse gang van zaken. Aan de andere kant is dit voor degenen die het betreft vaak een ingrijpende gebeurtenis. Het benemen van iemands vrijheid is een deel van de taak van de politie. Er kunnen verschillende redenen zijn om dit te doen. Dit kan zijn in verband met de handhaving van de openbare orde; met strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde; met hulpverlening en met het uitoefenen van toezicht bijvoorbeeld die in het kader van de Vreemdelingenwet.

2.1 Veiligheid en informatie

Bij aanhoudingen dient de politie zorg te dragen voor de veiligheid van de arrestant, de omgeving en die van de politie zelf. Daarnaast is het gebruikelijk dat de opsporingsambtenaar de arrestant informeert over de procedures die doorlopen gaan worden (overbrengen, intake, fouillering) tot het moment van insluiting. Wie de aanhouding doet en waarom is geregeld in landelijke wet- en regelgeving. De norm is dat de politie zo ingericht is dat de beoogde en bevoegde (opgeleide) medewerkers in staat zijn om dit te doen. In de opleiding wordt aandacht besteed aan bejegening van verdachten (arrestanten) en derden.

Veiligheid

Uit gesprekken met opsporingsambtenaren blijkt dat bij een aanhouding hoge prioriteit wordt geven aan eigen veiligheid en die van een arrestant. Binnen de eenheid Noord-Holland werken de opsporingsambtenaren voornamelijk in duo's. Met deze capaciteit is het mogelijk om gezamenlijk op te treden bij de aanhouding van een arrestant en tegelijk ook zicht te hebben op de omgeving. Dit draagt bij aan een verhoogde veiligheid, met name als er sprake is van verzet of meerdere arrestanten. Bij vrijwel alle aanhoudingen van verdachten op straat of in een woning wordt gevraagd en/of gecontroleerd of de arrestant scherpe voorwerpen bij zich draagt voordat hij/zij met een politieauto weggebracht wordt. Op deze wijze wordt getracht de eigen veiligheid en die van de verdachte en/of derden zoveel mogelijk te waarborgen doordat de arrestant de mogelijkheid wordt ontnomen zichzelf of de opsporingsambtenaar met scherpe voorwerpen te verwonden.

Veiligheidsfouillering

Artikel 7 lid 3 Politiewet geeft aan dat de ambtenaar van politie bevoegd is 'tot het onderzoek aan de kleding van personen bij de uitoefening van een hem wettelijk toegekende bevoegdheid of bij een handeling ter uitvoering van de politietaak, indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat een onmiddellijk gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid of die van de ambtenaar zelf of van derden, en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar'.

Uit gesprekken met opsporingsambtenaren en arrestanten blijkt dat er veiligheidsfouillerings uitgeoefend worden op straat. Hierbij is het uitgangspunt om dit uit het zicht van derden te laten plaatsvinden. Deze veiligheidsfouillering beperkt zich in de meeste gevallen in het aftasten van de kleding van de arrestant. Als reden voor het uitvoeren van een veiligheidsfouillering geven de geïnterviewde opsporingsambtenaren aan dat zij dit doen met het oog op hun eigen en andermans veiligheid. Uit het interview met een hOvJ blijkt dat de politie liever een klacht

ontvangt wegens het onterecht toepassen van een veiligheidsfouillering, dan dat er zaken worden aangetroffen die vanwege de veiligheid eerder moeten worden afgenomen. Niet iedere opsporingsambtenaar volgt echter deze werkwijze omdat het begrip 'veiligheid' verschillend wordt geïnterpreteerd. Ongeveer 75 tot 80% van aantal arrestanten worden aan een veiligheidsfouillering onderworpen, aldus de hOvJ. Ook uit gesprekken met arrestanten blijkt dat zij niet altijd een veiligheidsfouillering hebben ondergaan. Er is meestal wel gevraagd of ze scherpe voorwerpen bij zich hadden. De arrestanten beoordelen de aanhouding als veilig. Het beeld dat aanhoudingen over het algemeen goed en rustig verlopen wordt bevestigd door de advocaat met wie de Inspectie sprak. Soms geven cliënten wel aan dat de handboeien iets te strak zaten. Uit de gesprekken met opsporingsambtenaren blijkt dat het aanleggen van handboeien slechts gebeurt in die gevallen dat hun eigen veiligheid, die van de arrestant of derden in gevaar kan komen. En daarnaast hangt dit af van de aard van het delict dat de verdachte heeft gepleegd.

De Inspectie signaleert dat er voor de opsporingsambtenaren onduidelijkheden bestaan wanneer een veiligheidsfouillering uitgevoerd mag worden. Opsporingsambtenaren handelen in deze situaties op basis van eigen ervaring en inschattingsvermogen. Een veiligheidsfouillering wordt dan ook niet structureel door iedere opsporingsambtenaar uitgevoerd. Met de invoering van de ambtsinstructie vervoersfouillering wordt deze onduidelijkheid hoogstwaarschijnlijk weggenomen, in de nieuwe situatie mag iedere verdachte standaard worden gefouilleerd.

Informatie

Bij de aanhouding dienen opsporingsambtenaren de arrestant te informeren over de verdere gang van zaken, zijn rechten en de mededeling dat hij/zij niet verplicht is te antwoorden. Uit de gesprekken met arrestanten blijkt dat de meesten bij de aanhouding te horen kregen waarom zij aangehouden werden. In de praktijk worden arrestanten pas bij de voorgeleiding door een hulpofficier van justitie (hOvJ) formeel op de hoogte gesteld van de reden(en) van hun aanhouding en insluiting (zie hoofdstuk 4). Indien er op straat sprake is geweest van geweld of andere bijzonderheden betreffende de arrestant wordt de hOvJ en/of de arrestantenverzorgers in de meeste gevallen hierover direct telefonisch geïnformeerd. De arrestantenverzorgers kunnen zich zodoende voorbereiden op de binnenkomst van de arrestant. De arrestantenverzorgers met wie de Inspectie sprak gaven aan dat ze op deze wijze meestal weten hoe de aanhouding op straat is verlopen. De informatie met betrekking tot (het verloop van) de aanhouding wordt door de opsporingsambtenaren bij aankomst op het politiebureau/cellencomplex in de Basis Voorziening Handhaving (BVH) gemuteerd.

2.2 Bejegening en zorg

Bejegening

Uit bijna alle gesprekken met de arrestanten blijkt dat zij tijdens hun aanhouding op een rustige wijze zakelijk en normaal zijn aangesproken door de opsporingsambtenaren en dat zij op de hoogte waren van het verdere verloop van de aanhouding.

Uit gesprekken met opsporingsambtenaren blijkt dat zij terughoudend zijn met het toepassen van dwangmiddelen of geweld. De bejegening van arrestanten en het inzetten van dwangmiddelen is volgens één opsporingsambtenaar afhankelijk van hoe een arrestant zich opstelt tijdens de aanhouding; 'wat een arrestant geeft dat krijgt hij/zij terug'. In principe wordt in eerste instantie door de opsporingsambtenaren gevraagd om medewerking van de arrestant. De opsporingsambtenaren geven aan daarbij wel de voorkeur te hebben om de arrestant meteen vast te pakken, dit ter voorkoming dat de arrestant wegrent of dat

er geweld wordt gebruikt. Indien een arrestant geen medewerking verleent dan worden er dwangmiddelen ingezet. Er wordt door de opsporingsambtenaren wel een verschil ervaren in de manier van reageren op straat of bij een arrestatie in een horecagelegenheid. In een horecagelegenheid is men nog meer alert op de bejegening van een arrestant en probeert men de horecagelegenheid zo snel mogelijk met de arrestant weer te verlaten.

Soms wordt er tekortgeschoten in de manier van bejegening door de opsporingsambtenaren op straat, vaak het gevolg van de emotie tijdens een aanhouding. Uit een gesprek met een hOvJ blijkt dat hij vaak tijdens de voorgeleiding positieve feedback ontvangt waarbij de arrestant aangeeft dat er normaal met de hOvJ gesproken kan worden in tegenstelling tot opsporingsambtenaren op straat die verantwoordelijk zijn voor de aanhouding.

Uit gesprekken met arrestanten blijkt dat de bejegening bij de aanhouding ook anders ervaren wordt. In één casus was een arrestant van mening dat het bij zijn eerste aanhouding erg confronterend is geweest omdat er zeven opsporingsambtenaren bij betrokken waren. Hij vond het onprettig dat hij, ondanks dat hij meermaals had aangegeven dat hij zou mee werken, buiten heterdaad thuis is aangehouden en geboeid is meegenomen. Een andere arrestant geeft aan dat hij door een opsporingsambtenaar bij zijn aanhouding hardhandig naar de grond gewerkt is en dat twee opsporingsambtenaren op hem zijn gaan zitten. Hij kreeg hierdoor weinig lucht. De advocaten met wie de Inspectie sprak gaven daarentegen aan dat zij zelden klachten van cliënten ontvangen over de bejegening tijdens de aanhouding. Wel valt het hen op dat sommige personen, bijvoorbeeld uit een woonwagenkamp, op een meer zakelijke en strakke manier worden bejegend door de politie.

Zorg

De politie heeft een zorgplicht voor arrestanten en moet er zorg voor dragen dat de arrestanten voorgeschreven medicatie kunnen (blijven) gebruiken. Ten aanzien van de zorg blijkt uit de gesprekken met opsporingsambtenaren dat zij hieraan aandacht besteden. Als de situatie er naar is dan wordt er op straat soms naar medicatiegebruik gevraagd. Bij een geplande aanhouding thuis vraagt de politie niet standaard of een arrestant medicatie gebruikt en of deze mee zouden moeten worden genomen. Dit beeld wordt bevestigd door de arts. Echter bij de insluiting wordt volgens hem, door de arrestantenverzorgers en ook door de hOvJ bij de voorgeleiding, specifiek gevraagd naar eventueel medicatiegebruik.

2.3 Oordeel

Het oordeel van de Inspectie op dit onderdeel is dat de politie in overwegende mate voldoet aan de eisen die aan haar worden gesteld wat betreft de aanhouding van personen. Er is aandacht voor de veiligheid van zowel de arrestant als de politie. De bejegening is over het algemeen goed. De informatievoorziening tijdens de aanhouding kan beter. De Inspectie signaleert dat er voor de opsporingsambtenaren onduidelijkheden bestaan wanneer een veiligheidsfouillering uitgevoerd mag worden. Ook zou de politie meer oog kunnen hebben voor eventueel medicatiegebruik. Hierdoor bestaat het risico dat de eventuele beschikbare medicatie niet wordt meegenomen naar het politiebureau/cellencomplex.

3 Transport

De voertuigen waar arrestanten in worden vervoerd dienen veilig te zijn en te voldoen aan de voorschriften. Het transport dient te worden uitgevoerd door opgeleid personeel dat zorg draagt voor het op een veilige en humane wijze vervoeren van de arrestanten.

3.1 Geschiktheid voertuig en transportroute

Geschiktheid voertuig

De Inspectie heeft geconstateerd dat bij het vervoer van arrestanten verschillende soorten voertuigen worden gebruikt, deels afhankelijk van de locatie van vertrek en bestemming en deels afhankelijk van beschikbaarheid. In principe wordt het vervoer tussen justitielocaties verzorgd door de DV&O. Dit betreft vooral het vervoer van het politiecellencomplex naar een huis van bewaring of van en naar de rechtbank voor voorgeleiding. Volgens documentatie vindt het vervoer van jongeren gescheiden plaats van volwassenen en bij gezinssituaties worden vrouwen en mannen gescheiden vervoerd. Vervoer tussen de diverse politielocaties wordt door de politie zelf verzorgd met transportbussen of andere politievoertuigen. Dit betreft vooral het vervoer van en naar bureaus met ophoudkamers (OK) naar cellencomplexen met reguliere cellen waar ook overnacht kan worden.

Uit de gesprekken met de opsporingsambtenaren, arrestanten en uit observaties van de Inspectie komt in algemene zin naar voren dat de eenheid Noord-Holland beschikt over reguliere politievoertuigen. De opsporingsambtenaren geven aan in uitgaansgebieden met veel horeca liever gebruik te maken van politiebussen die over meer ruimte beschikken. In deze bussen is ook een scheiding tussen de opsporingsambtenaren (voorin) en de arrestanten (achterin) aangebracht. In andere politievoertuigen is de scheiding weggehaald vanwege de airbag¹⁹. De opsporingsambtenaren hebben een voorkeur voor een schot tussen de voorstoelen en de achterbank waardoor het voor de arrestant niet makkelijk is om geweld te plegen (schoppen) of te spugen. Een arrestant zit in principe nooit achter de bestuurder van de politievoertuig. De arrestant wordt gebruikelijk rechtsachter in de dienstauto gezet. De tweede collega gaat er naast zitten. Het gebruik van een veiligheidsgordel bij het vervoer van een arrestant is volgens deze opsporingsambtenaren afhankelijk van de gemoedstoestand van de arrestant. In principe moet een arrestant altijd een veiligheidsgordel om. Soms vergt de omgang met een recalcitrante en/of overspannen arrestant extra aandacht van de opsporingsambtenaar waardoor het gebruik van een veiligheidsgordel soms niet wenselijk is.

Transporttijden

De meeste aanhoudingen vinden in de eenheid Noord-Holland plaats in grootstedelijke gebieden. In deze gebieden zijn de aanrijtijden ongeveer 15 á 20 minuten. Uit gesprekken met opsporingsambtenaren blijkt dat de transporttijden in de grote steden niet lang zijn omdat bijvoorbeeld Haarlem, Alkmaar, Hoorn, Den Helder en Zaanstreek beschikken over cellencomplexen waar arrestanten de nacht kunnen doorbrengen. Indien een arrestantencomplex vol is, wat volgens deze respondenten niet vaak voorkomt, dan wordt de arrestant naar het dichtstbijzijnde beschikbare arrestantencomplex gebracht. In Zaanstreek-Waterland vinden ook

---

¹⁹ Volgens een geïnterviewde hOvJ is de reden dat het glas er niet meer tussen zit gelegen in het feit dat wanneer de politieauto in het water terecht zou komen de arrestant er dan niet meer uit kan.

geregeld aanhoudingen plaats in minder stedelijke gebieden. De transportafstanden van deze gebieden zijn door de nabije aanwezigheid van de cellencomplexen Zaandijk en Purmerend niet groot. De meeste geïnterviewde arrestanten geven aan dat de transporttijden verhoudingsgewijs kort waren en goed zijn verlopen.

De Inspectie signaleert dat de mogelijke sluiting van politiebureaus en/of cellencomplexen consequenties kan hebben voor de duur van het transport van arrestanten. De overgang en reorganisatie van de drie oude politiekorpsen Noord-Holland-Noord, Zaanstreek-Waterland en Kennemerland naar de nieuwe eenheid Noord-Holland van de nationale politie heeft ook consequenties voor de arrestantenzorg, onder andere wat betreft het aantal cellencomplexen en het gebruik van ophoudkamers in reguliere politiebureaus.

De mogelijke langere duur van transporten, als gevolg van de reorganisatie, is ook onder de aandacht van de CTA. Uit het gesprek met de CTA blijkt dat de langere transporttijden niet ten goede komt aan de gemoedstoestand van de arrestanten. De CTA ontvangt de laatste tijd ook meer klachten van opsporingsambtenaren over de langere aanrijtijden en de vervoersbewegingen door DV&O tussen het huis van bewaring en de rechtbank waar de arrestant in een cel verblijft tot hij voor moet komen en weer opgehaald moet worden²⁰. De vervoersplanning van DV&O is erg strak georganiseerd. Daardoor sluiten vervoersbewegingen van en naar rechtbanken niet altijd even goed op elkaar aan met als consequentie dat arrestanten bij de rechtbank soms urenlang moeten wachten op hun transport naar een HvB of PI.

3.2 Veiligheid en bejegening

Uit de gesprekken met arrestanten blijkt dat zij op respectvolle en vriendelijke wijze worden bejegend tijdens het transport. Zij zeggen zich veilig te voelen tijdens het transport. Diverse arrestanten geven aan dat wanneer men zelf rustig is tijdens het transport dat dan door opsporingsambtenaren ook rustig wordt gehandeld en gereageerd.

Zoals in hoofdstuk 2 al is aangegeven worden arrestanten soms geboeid bij hun aanhouding en worden zij vervolgens ook met deze handboeien om vervoerd naar een politiebureau of cellencomplex. Uit gesprekken met arrestantenverzoekers blijkt dat van de tien arrestanten de helft geboeid het cellencomplex binnengebracht worden. Uit gesprekken met twee advocaten blijkt dat ook zij van mening zijn dat hun cliënten op een veilige en respectvolle wijze vervoerd worden naar een politiebureau of cellencomplex. Bij deze advocaten zijn geen klachten binnengekomen of bekend over het transport van hun cliënten.

De CTA houdt ook toezicht op het transport van arrestanten. Zij letten hierbij op de technische aspecten (intercom, veiligheidsgordels) en op de bejegening (veiligheid, wel of niet boeien et cetera.). Uit het gesprek met de CTA blijkt dat de techniek voldoet en dat een onrustig (problematisch) vervoer van een arrestant vaak nauw in relatie staat tot een onrustige aanhouding die daaraan vooraf is gegaan.

3.3 Oordeel

De Inspectie is van oordeel dat de eenheid overwegend voldoet op het onderdeel 'transport'. De bejegening van een arrestant is over het algemeen goed.

---

²⁰ De transporttijden kunnen in de praktijk tot enkele uren oplopen omdat er bijvoorbeeld door DV&O volgens planning bepaalde routes gereden worden waarbij meerdere arrestanten op verschillende locaties eerst opgehaald worden voordat er naar de eindbestemming gereden wordt.

De veiligheid van de opsporingsambtenaar kan in het geding zijn bij het vervoer van recalcitrante arrestanten in reguliere politieauto's omdat deze niet voorzien zijn van een (uitneembaar) rooster of een plexiglazen afscheiding.

De strakke vervoersplanning van DV&O van en naar rechtbanken met arrestanten heeft als consequentie dat arrestanten bij de rechtbank soms urenlang moeten wachten op hun transport naar een HvB of PI.

De Inspectie voorziet door eventuele sluiting van bureaus en/of cellencomplexen dat de vervoersbewegingen (met arrestanten) en de daaraan gekoppelde reistijden in de toekomst kunnen toenemen. Dit kan risico's met zich meebrengen ten aanzien van de fysieke en mentale gesteldheid van de arrestanten.

Aanbevelingen

- Overweeg de mogelijkheid om bij de aanschaf van (nieuwe) politievoertuigen voor de noodhulp, deze uit te rusten met een zodanige afscheiding dat de veiligheid van agenten zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.

4 Insluiting

Arrestanten op een politiebureau worden vaak verdacht van het plegen van een strafbaar feit. Daarnaast kunnen mensen ook om andere redenen worden ingesloten. Bijvoorbeeld voor het uitzitten van een vervangende hechtenis of in het kader van de hulpverlening of ter vaststelling van de identiteit. Alle arrestanten ondergaan bij de insluiting op het bureau dezelfde processtappen. Zij worden direct bij binnenkomst gefouilleerd. Meegebrachte spullen worden gecontroleerd, ingenomen, opgeslagen en/of inbeslaggenomen wanneer het verboden goederen betreft. Tevens wordt de identiteit van de betreffende persoon vastgesteld en worden zijn of haar gegevens verwerkt in BVH. Betrokkene wordt vervolgens naar een ophoudruimte gebracht. Daar verblijft hij of zij de eerste uren. Deze ruimte beschikt niet over een slaapgelegenheid. Als de arrestant wordt voorgeleid aan de hOvJ en in verzekering wordt gesteld, wordt hij overgebracht naar een reguliere politiecel. Die cel is geschikt voor dag- en nachtverblijf. Omdat de situatie zich kenmerkt door een grote mate van onzekerheid voor de betrokkenen is het belangrijk dat zij aan het begin van hun insluiting goed en op een begrijpelijke manier worden geïnformeerd over wat er staat te gebeuren, wat hun rechten zijn en hoe alles reilt en zeilt op een politiebureau²¹.

4.1 Fouillering en persoonlijke eigendommen

Insluitingsfouilleringen

Zodra de persoon is overgebracht naar het politiebureau of arrestantencomplex volgt standaard een insluitingsfouillering. De Inspectie was getuige van insluitingsfouilleringen in de cellencomplexen in Alkmaar, Den Helder, Hoorn, Zaandijk en Purmerend. Indien bij de aanhouding geen veiligheidsfouillering is uitgevoerd bestaat er het risico dat een arrestant nog scherpe voorwerpen bij zich heeft. Uit gesprekken met arrestantenverzorgers komt naar voren dat er soms nog scherpe voorwerpen (bijvoorbeeld schroevendraaiers of messen) tijdens de insluitingsfouillering worden aangetroffen.

Uit observaties en gesprekken met opsporingsambtenaren en arrestantenverzorgers blijkt dat de insluitingsfouillering in de cellencomplexen Alkmaar, Den Helder, Hoorn en Purmerend afwisselend worden uitgevoerd door de opsporingsambtenaren en de arrestantenverzorgers²². Op deze locaties zijn er geen duidelijke afspraken wie de insluitingsfouillering in de praktijk uitvoert. Een uitzondering hierop vormt het cellencomplex Zaandijk waar de opsporingsambtenaren in een daarvoor, buiten de afgesloten cellengang, aanwezige fouilleringsruimte de arrestanten fouilleren. Na de insluitingsfouillering wordt de arrestant overgedragen aan de arrestantenverzorgers van het cellencomplex Zaandijk.

De andere drie bezochte cellencomplexen beschikken niet over een aparte fouilleringsruimte. De fouillering vindt in de cel plaats waarbij ook vaak gebruik wordt gemaakt van een handmatige metaaldetector. De arrestantenverzorgers geven aan bij voorkeur de insluitingsfouillering in een aparte ruimte in plaats van in een cel uit te voeren. De insluitingsfouillering wordt in ieder complex uitgevoerd

---

²¹ De expertgroep arrestantenzorg van de Nationale Politie heeft een concept Landelijk Reglement Arrestantenzorg op 14 oktober 2014 samengesteld. Dit document zal na accordering door de leiding van de nationale politie voor alle eenheden geldende regels met betrekking tot de arrestantenzorg bevatten. Door dit landelijk reglement worden de binnen de verschillende eenheden nog geldende oude en van elkaar afwijkende reglementen vervangen.

²² Dit gebeurt conform de werkinstructie W-11: fouilleren en omgaan met fouillering van de eenheid Noord-Holland.

door een opsporingsambtenaar of arrestantenverzorger van hetzelfde geslacht als de arrestant. Indien er alleen mannelijke arrestantenverzorgers of opsporingsambtenaren aanwezig zijn dan wordt er (extern) een vrouwelijke collega gevraagd om de insluitingsfouilleringszak bij een vrouw uit te voeren. Bij insluiting van een arrestant in een regulier politiebureau wordt de insluitingsfouilleringszak door opsporingsambtenaren uitgevoerd.

Alle voorwerpen die een arrestant bij zich heeft/draagt (waaronder bijvoorbeeld ook sieraden) worden ingenomen en in een daarvoor bestemde fouilleringszak gedaan. Eventueel meegebracht geld wordt geteld en opgeborgen in een eenmalig afsluitbare fouilleringszak. Op de fouilleringszak worden de ingenomen persoonlijke eigendommen opgeschreven. Deze fouilleringszak wordt getekend door de opsporingsambtenaar, die de voorwerpen daarin heeft gedeponneerd, en door de arrestant. De ingenomen persoonlijke eigendommen worden in de daarvoor bestemde lockers gelegd. Iedere locker is gekoppeld aan het nummer van de cel van de arrestant. Waardevolle spullen worden meestal in een aparte locker in een aparte ruimte geplaatst. Geld wordt niet altijd, zoals de instructie voorschrijft, apart opgeborgen.

In het cellencomplex Alkmaar worden alle bedragen boven de 1000 euro in een separate zak in een aparte locker geplaatst. Als er sprake is van grote hoeveelheden geld dan wordt de hOvJ erbij gehaald om samen met de opsporingsambtenaren het geld te tellen. Dit wordt gedaan als extra controle zodat niet later bij de teruggave door de arrestant gezegd wordt dat er geld ontbreekt. Daarnaast wordt door de opsporingsambtenaar een insluitingsformulier ingevuld. Alle handelingen met betrekking tot de insluitingsfouilleringszak worden door de opsporingsambtenaren en/of arrestantenverzorgers gemuteerd in BVH.

Eén van de advocaten geeft tijdens zijn interview aan dat hij over het algemeen geen klachten van zijn cliënten ontvangt over de insluitingsfouilleringszak. Er wordt volgens hem wel nog regelmatig iets over het hoofd gezien tijdens de insluitingsfouilleringszak. Zo is de advocaat wel eens door zijn cliënt gebeld vanuit de cel met zijn eigen mobiele telefoon. Hieruit kan opgemaakt worden dat de insluitingsfouilleringszak niet in alle gevallen even secuur gebeurt. Uit de gesprekken met arrestantenverzorgers en de CTA blijkt dat er binnen de verschillende cellencomplexen een onderscheid bestaat met betrekking tot welke kleding er wel of niet op cel mag worden gedragen. Bij het ene cellencomplex wordt het bijvoorbeeld toegestaan om een bh te dragen in een cel, bij een ander arrestantencomplex moet deze worden afgestaan. Uit de gesprekken met verschillende respondenten en uit observaties van de Inspectie blijkt dat de insluitingsfouilleringszak zorgvuldig maar in de verschillende cellencomplexen soms afwijkend van elkaar wordt uitgevoerd.

Visitaties (schouw *aan-* of *in* het lichaam) worden in de onderzochte cellencomplexen zelden uitgevoerd. Van alle geïnterviewde arrestanten binnen de eenheid Noord-Holland had niemand een visitatie ondergaan. De politie geeft aan dat visitaties soms worden uitgevoerd wanneer de arrestant bijvoorbeeld erg verward is of wanneer er een vermoeden is dat de arrestant drugs in zijn/haar lichaam heeft verstopt. De hOvJ wordt om toestemming gevraagd en de arts voert de visitatie uit. Ter toetsing van de goedkeuring neemt de hOvJ contact op met de OvJ.

Medicatie en zorg

De arrestant wordt in het cellencomplex standaard gevraagd naar eventueel medicijngebruik. Bij medicatiegebruik en wanneer een arrestant er expliciet om vraagt zal de arrestantenverzorger een arts informeren. Dat kan in sommige gevallen telefonisch afgehandeld worden en in de andere gevallen zal de arts naar

het cellencomplex komen om de betreffende arrestant te woord te staan en te onderzoeken. Hiervan wordt door de arrestantenverzorgers in BVH een mutatie gemaakt.

4.2 Registratie- en identiteitsvaststelling

Om de identiteit van de arrestant vast te stellen en te registreren wordt de Progis-zuil gebruikt. Op alle door de Inspectie bezochte locaties is het vaststellen van de identiteit een taak van opsporingsambtenaren. De registratie van de overige persoonsgegevens wordt in de meeste gevallen door arrestantenverzorgers gedaan.

Uit gesprekken met opsporingsambtenaren en arrestantenverzorgers blijkt dat een vreemdeling wordt aangehouden als hij geen identiteitsbewijs bij zich draagt of zich niet op een andere wijze kan legitimeren. Dan wordt diegene voorgeleid aan de hOvJ en vervolgens start de identiteitsvaststelling. De vreemdelingenpolitie dient binnen een termijn van zes uur de identiteit en verblijfsstatus van een persoon te achterhalen. Als de identiteit van de persoon binnen zes uur niet is achterhaald, dan is verlenging van de insluiting mogelijk. Als een vreemdeling niet wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit maar als wel sprake is van onrechtmatig verblijf, dan zoekt de vreemdelingenpolitie binnen de termijn van zes uur uit of de persoon uitzetbaar is. De vreemdelingenpolitie vraagt altijd bij de IND naar de laatste stand van zaken in het dossier van de betrokkene. Het is mogelijk dat een vreemdeling een eerdere aanvraag heeft gedaan in een ander EU land. De vreemdeling dient dan terug te keren naar het betreffende land (zogenaamde Dublin claim). Aan de vreemdeling die verblijfsrecht heeft in een ander land en aan wie al eerder is gesommeerd te vertrekken, kan een terugkeerbesluit worden opgelegd. Als de vreemdeling geen ander verblijfsrecht heeft in de EU wordt de persoon, indien geen lichter middel toegepast kan worden, in vreemdelingenbewaring gesteld. Het komt ook voor dat een vreemdeling niet uitzetbaar is. Vaak wordt de persoon dan weer op vrije voeten gesteld. Dit gebeurt bijvoorbeeld als de regering van een land niet mee werkt aan een terugkeervisum. De doelstelling is om vreemdelingen zo kort mogelijk in het cellencomplex te houden. Vaak zijn vreemdelingen niet langer dan twee á drie dagen een in politiecellencomplex ingesloten.

4.3 Voorgeleiding en rechtmatigheid

In de regel wordt de arrestant direct na de insluitingsfouillering voorgeleid aan een hOvJ. De hOvJ beoordeelt of de aanhouding rechtmatig is of niet. Daarnaast informeert de hOvJ de arrestant (nogmaals) over de reden van de aanhouding, over zijn/haar rechten en welke procedures er gevolgd (kunnen gaan) worden. Hij geeft de arrestant de cautie en wijst hem op het recht op rechtsbijstand en vraagt naar eventueel medicijngebruik en/of de arrestant een arts wil spreken. De Inspectie heeft deze werkwijze geobserveerd in de cellencomplexen Alkmaar en Zaandijk. De hOvJ gebruikt hiervoor geen checklist van punten die aan de orde moeten komen. In het geval de arrestant geen Nederlands spreekt wordt gebruik gemaakt van een tolktelefoon.

Het tijdstip waarop iemand wordt voorgeleid is in de cellencomplexen mede afhankelijk van de beschikbaarheid van de hOvJ. Er is niet altijd direct een hOvJ in hetzelfde gebouw waar de cellen zich bevinden beschikbaar. In deze gevallen moet de hOvJ van elders komen om de voorgeleiding uit te voeren.

In de cellencomplexen is overdag meestal een hOvJ als leidinggevende aanwezig die de voorgeleiding uitvoert. De hOvJ is op dat moment vaak al vooraf (telefonisch of via de portofoon) geïnformeerd door de opsporingsambtenaren die de arrestant

hebben binnen gebracht. De hOvJ toetst bij de collega's of een aanhouding rechtmatig is. De hOvJ's zijn vaak vroegtijdig al geïnformeerd doordat zij vaak met een headset lopen waarmee zij de eerste informatie over een aanhouding op straat ontvangen. In het geval de hOvJ tot het inzicht komt dat de aanhouding niet rechtmatig is gebeurd zal de arrestant op last van de hOvJ in vrijheid worden gesteld; maar dit komt in de praktijk zeer zelden.

Uit de gesprekken met arrestanten, arrestantenverzorgers en opsporingsambtenaren blijkt dat arrestanten tijdens hun voorgeleiding voor de hOvJ goed worden ingelicht over de reden van hun aanhouding en insluiting. Alle arrestanten geven aan dat zij zijn gewezen op hun zwijgrecht en het recht op een advocaat.

De voorgeleidingsprocedure voor minderjarigen wijkt af van de volwassenen of vreemdelingen. Bij voorgeleidingen van minderjarigen worden de ouders te allen tijde in kennis gesteld. Dit wordt vaak door de collega's gedaan die de minderjarige binnenbrengen. De voorgeleiding vindt vervolgens in het bijzijn van de wettelijke vertegenwoordiging (advocaat, ouders of voogd) plaats. Uit een gesprek met een hOvJ blijkt dat hij minderjarigen die voor een winkeldiefstal zijn aangehouden in principe niet insluit. In deze gevallen wordt de minderjarige gevraagd zich de volgende dag weer te melden voor verhoor. In de tussentijd kan hij of zijn ouders/voogd met een advocaat contact opnemen. Het is volgens deze hOvJ niet eerder voorgekomen dat een minderjarige arrestant zich de volgende dag niet heeft gemeld. De Inspectie heeft dit laatste niet kunnen waarnemen omdat er tijdens de bezoeken aan de verschillende complexen geen minderjarigen voorgeleid werden. Bij vreemdelingen wordt de voorgeleiding in de gesproken taal van de vreemdeling uitgevoerd met behulp van een tolkentelefoon.

Eén van de hOvJ's geeft aan dat hij bepaalt of een arrestant die onder de ZSM-regeling ingesloten is, binnen de zes-uur termijn in vrijheid wordt gesteld of indien dit nog niet kan alsnog in verzekering moet worden gesteld. Hierdoor voelt de hOvJ zich beperkt in zijn afweging omdat bij negen van de tien gevallen ZSM nog geen beslissing heeft genomen en dat daardoor iemand in verzekering moet worden gesteld. Deze werk- en afhandelingswijze van ZSM wordt als storend ervaren. De hOvJ houdt contact met ZSM en zodra er een beslissing is stelt hij de betreffende arrestant alsnog in vrijheid. Indien de arrestant door een hOvJ in verzekering wordt gesteld wordt daar ook een mutatie en een proces-verbaal van opgemaakt door de hOvJ en de arrestant krijgt hiervan een afschrift.

De arrestantenverzorgers en de hOvJ houden beiden afzonderlijk in de gaten of de insluitingstermijnen verlopen. Zij wijzen elkaar op het eventueel verlopen en mogelijk overschrijden van de zes-uur of inverzekeringstellingstermijnen.

4.4 Bejegening

De Inspectie verwacht dat de omgang met arrestanten respectvol en met een zekere mate van begrip voor ieders persoonlijke situatie plaatsvindt. Uit gesprekken met leidinggevendenden van de eenheid Noord-Holland blijkt dat in het recente verleden extra aandacht besteedt is aan het verbeteren van de 'bejegening' van arrestanten. De leiding organiseerde gesprekssessies onder de noemer 'over de streep' met opsporingsambtenaren en arrestantenverzorgers. Aan de hand van stellingen werd de omgang met en de bejegening van arrestanten bespreekbaar gemaakt. Dit heeft volgens de hOvJ tot verbetering geleid ten aanzien van de bejegening van arrestanten op straat en in het cellencomplex.

Uit gesprekken met arrestanten, arrestantenverzorgers en de CTA komt naar voren dat in de regel respectvol met arrestanten wordt omgegaan en dat er begrip is voor de situatie waarin de arrestant verkeert. Uit de observaties in de drie cellencomplexen en tijdens de gesprekken met respondenten blijkt dat de bejegening van arrestanten zakelijk en correct is. De arrestanten met wie de Inspectie sprak waren tevreden over de wijze waarop ze waren behandeld bij binnenkomst in het cellencomplex. Zij geven aan dat de bejegening voor een groot deel afhankelijk is van hun eigen gedrag. Indien de arrestant niet mee werkt of (verbaal) agressief gedrag vertoont dan is de benadering ook meer strikt.

De Inspectie heeft de indruk dat de bejegening tijdens de insluiting in de eenheid Noord-Holland op een goede wijze verloopt, arrestanten worden op een rustige en vriendelijke wijze behandeld en te woord gestaan.

4.5 Informatie huisregels en rechten

Iemand die van zijn vrijheid wordt beroofd en wordt ingesloten heeft het recht geïnformeerd te worden over de regels die op de plek van insluiting (bijvoorbeeld het bureau of cellencomplex) gelden en over de totale gang van zaken aldaar. De arrestantenverzorgers zijn verantwoordelijk voor de insluiting en het kenbaar maken van de interne regels in het cellencomplex.

Bij binnenkomst in de cellencomplexen worden de arrestanten mondeling door de arrestantenverzorgers en door de hOvJ tijdens de voorgeleiding, geïnformeerd over de procedures en werkwijzen in het betreffende cellencomplex. Ieder cellencomplex heeft daarnaast een (verschillende) wijze om huisregels mee te delen. In het cellencomplex Alkmaar en Hoorn liggen in alle cellen waar een nieuwe arrestant wordt ingesloten twee formulieren; één formulier met de huisregels van het cellencomplex en het tweede formulier met de rechten van de arrestant. Deze formulieren zijn in de cellencomplexen ook in meerdere talen beschikbaar. In het cellencomplex Zaandijk worden de schriftelijke huisregels aan de arrestant overhandigd bij zijn/haar insluiting. Op de rechtbank in Haarlem liggen de huisregels niet in de cellen en worden niet direct bij binnenkomst van de arrestanten aan deze overhandigd. Uit het gesprek met de CTA blijkt dat het de planning is dat de cellen in de rechtbank Haarlem voorzien zullen worden van techno-zuilen waar ook de huisregels op te lezen zullen zijn. De andere arrestantencomplexen krijgen deze techno-zuilen (voorlopig) nog niet.

4.6 Toegang tot advocaat

In het kader van het strafrecht hebben gearresteerden recht op het consulteren van een raadsman voor aanvang van hun verhoor. Bij de voorgeleiding van een meerderjarige arrestant vraagt de hOvJ de arrestant of hij een advocaat wil raadplegen. Er bestaat een landelijke piketregeling voor het inschakelen van advocaten. De advocaat moet dan binnen twee uur op het betreffende bureau zijn. Minderjarigen hebben daarnaast het recht op bijstand van een raadsman of een andere vertrouwenspersoon tijdens het verhoor.

Toegang

De Inspectie heeft tijdens de schouwen in de cellencomplexen geconstateerd dat arrestanten gewezen worden op de mogelijkheid om juridische bijstand te ontvangen en dat zij ook contact hebben met een advocaat. Dit contact loopt telefonisch of via een persoonlijk bezoek.

Wanneer een arrestant of vreemdeling een advocaat wil spreken informeert de politie de Raad voor de Rechtspraak. Dit gebeurt door het invullen van een

meldingsformulier. De betreffende piketadvocaat of voorkeursadvocaat krijgt vervolgens hiervan een bericht en komt zo spoedig mogelijk naar het betreffende cellencomplex. Het informeren van een voorkeursadvocaat levert soms problemen op omdat de arrestantenverzorger soms per ongeluk in plaats daarvan een reguliere piketadvocaat oproept. Dit leidt soms tot vertraging bij het ontvangen van juridische bijstand.

Het inschakelen van een advocaat gaat op de diverse locaties via de Salduz procedure. Binnen twee uur dient de piketadvocaat zich te melden ter consultatie. Dat lukt in de meeste gevallen ook. De afgesloten bezoekerimtes voor de advocatuur in de cellencomplexen zijn zodanig ingericht dat de advocaat met zijn cliënt in alle rust en individueel kan spreken.

Minderjarigen en vreemdelingen

De politie is op basis van wet- en regelgeving verplicht een onderscheid te maken tussen meer- en minderjarigen en vreemdelingen. Bij de insluiting van minderjarigen is consultatie van een advocaat. Dat heeft soms een ongewenst bijeffect. De wachttijd (maximaal twee uur) op een advocaat kan soms tot gevolg hebben dat de start van het verhoor hierdoor vertraagd wordt. Dat kan met name voor minderjarige arrestanten niet wenselijk zijn. Uit het gesprek met een advocaat blijkt dat in zo'n geval de zaak in eerste instantie ook telefonisch afgehandeld wordt tussen de advocaat en de arrestant en dan kan alsnog het verhoor beginnen. Uit het gesprek met een hOvJ blijkt dat hij bij minderjarigen, die voor een verhoudingsgewijs gering strafbaar feit zijn aangehouden, zoals bijvoorbeeld winkeldiefstal, niet lang vast wil laten zitten. In principe stuurt hij zo'n minderjarige weg met het verzoek zich de volgende dag te melden voor verhoor. In de tussentijd kan er met een advocaat contact worden opgenomen. Het is hem nog niet eerder voorgekomen dat een minderjarige arrestant zich de volgende dag niet heeft gemeld.

Een van de twee geïnterviewde advocaten geeft aan dat het wel eens voorkomt dat een cliënt van de politie te horen krijgt dat hij/zij zelf zijn advocaat moet betalen of dat hij/zij langer dan noodzakelijk vast zit als hij op een advocaat wil wachten. De advocaat geeft ook aan dat er wel eens op een minderjarige arrestant druk wordt uitgeoefend door tijdens de voorgeleiding aan te geven dat de arrestant beter kan aangeven hoe het zit, want de kosten van de advocaat zijn voor eigen rekening. De advocaat beoordeelt dergelijk optreden en handelen van de politie als niet juist.

Ingesloten in het kader van de Vreemdelingenwet hoeven geen enkele beperking te ondervinden anders dan uit veiligheidsoverwegingen. De vreemdeling dient te worden geïnformeerd over de mogelijkheid om contact op te nemen met de diplomatieke vertegenwoordiging. De vreemdeling heeft evenals strafrechtelijke arrestanten de mogelijkheid om bij het eerste gehoor en in vreemdelingenbewaring contact op te nemen met een advocaat. De Inspectie heeft geen specifieke informatie met betrekking tot ingesloten in het kader van de Vreemdelingenwet van de eenheid Noord-Holland ontvangen en heeft geen ingesloten vreemdeling in dat kader gesproken.

4.7 Informeren thuisfront en overige

Van de insluiting op een politiebureau mag iemand in principe, tenzij het opsporingsbelang zich daartegen verzet, het thuisfront in kennis stellen.

Uit de interviews met arrestantenverzoekers en arrestanten blijkt dat arrestanten, die niet in beperkingen zitten, soms de mogelijkheid worden geboden om te bellen met het thuisfront. In de praktijk blijkt dat door drukte, lage bezetting of andere organisatorische redenen een arrestant veelal niet of soms later kan bellen. Het

komt wel voor dat de familie door de behandelende opsporingsambtenaren of de advocaat wordt geïnformeerd. Wanneer een arrestant aangeeft thuis kinderen te hebben waar zorg voor geregeld moet worden dan wordt daar door de arrestantenverzorgers op gereageerd door te zoeken naar een passende oplossing voor dit probleem. Uit gesprekken met opsporingsambtenaren blijkt verder dat vreemdelingen dat recht formeel ook hebben maar daar vaak geen gebruik van maken omdat zij op deze wijze hun verblijfplaats aangeven en zodoende hun identiteit vastgesteld kan worden.

Bij arrestanten die vastzitten voor het niet betalen van een boete geeft de politie vaak sneller de gelegenheid om te bellen zodat de arrestant iemand kan bellen om de openstaande boete te betalen.

Een arrestant mag formeel bezoek ontvangen van familie. Dit gebeurt in de praktijk vaak niet, onder andere vanwege het korte verblijf.

Minderjarigen hebben het recht hun ouders te bellen en ook als bezoek te ontvangen. Indien het onderzoek van een arrestant het niet toe laat om zelf contact op te nemen met de ouders dan belt de advocaat naar huis. De advocaat geeft dan aan het thuisfront door op welke basis de cliënt is aangehouden en wat de verdere procedurele stappen zijn. Voor ouders is het ook mogelijk om bij het verhoor aanwezig te zijn.

4.8 Oordeel

De Inspectie constateert dat de insluiting van arrestanten overwegend voldoet. De insluitingsfouillering en inname van persoonlijke eigendommen verloopt over het algemeen zorgvuldig maar niet overal op een eenduidige wijze.

De vooropleidingen worden conform de richtlijnen uitgevoerd. Het informeren van arrestanten over hun rechten en plichten gebeurt voor een deel mondeling en voor een deel schriftelijk. De Inspectie concludeert dat arrestanten niet in alle gevallen proactief op deze informatie wordt gewezen.

De Inspectie is positief over de professionele en respectvolle wijze waarop arrestanten door arrestantenverzorgers worden bejegend tijdens hun insluiting. Arrestanten kunnen juridische bijstand ontvangen maar het informeren van een voorkeursadvocaat levert soms problemen op.

De Inspectie is kritisch over de geboden mogelijkheid tot het informeren van het thuisfront omdat in de praktijk arrestanten, met uitzondering van minderjarigen, slechts op uitdrukkelijk verzoek en eigen initiatief in de gelegenheid worden gesteld contact op te nemen met het thuisfront.

Aanbevelingen

- Wijs arrestanten proactief op de mogelijkheid, nadat toestemming is verkregen van de hOVJ, het thuisfront te informeren.
- Zorg in het geval er een 'voorkeursadvocaat' gebeld moet worden dat dit ook daadwerkelijk, tijdig en goed gebeurt.

5 Verblif

In dit hoofdstuk beschrijft de Inspectie onderwerpen die in meer algemene zin van toepassing zijn op het verblijf in een politiebureau, een cellencomplex of een andere ophoudlocatie. Het betreft dan zaken als de uitrusting van de verblijfsruimtes, het aldaar gevoerde dagprogramma, de verzorging, de veiligheid en de manier waarop een arrestant bejegend wordt. Deze onderwerpen zijn cruciaal in de beoordeling van de onderzoeksvraag hoe de nationale politie zorg draagt voor het waarborgen van de rechtspositie, de veiligheid en de humane bejegening van onder haar verantwoordelijkheid ingesloten personen.

5.1 Bejegening en bijzondere groepen

De bejegening betreft de manier waarop alle betrokkenen gedurende de periode dat de arrestant onder hun verantwoordelijkheid valt met hen omgaan²³. De Inspectie verwacht dat de omgang met arrestanten respectvol en met een zekere mate van begrip voor ieders persoonlijke situatie plaatsvindt.

Bejegening

De Inspectie heeft geobserveerd dat arrestantenverzorgers en arrestanten op correcte wijze met elkaar omgaan. De bejegening is naar de mening van de arrestantenverzorgers meestal een wisselwerking. Als het gedrag van de arrestantenverzorgers rustig en respectvol is, dan krijgt men dat ook terug. De arrestantenverzorgers bij de rechtbank gaven aan dat arrestanten die op zitting komen allen dezelfde behandeling krijgen; voor iedereen gelden dezelfde huisregels waarbij geen onderscheid wordt gemaakt in civiele of strafrechtelijke zaken. De geïnterviewde advocaten en de CTA geven aan dat arrestanten goed worden bejegend en dit wordt ook bevestigd door arrestanten zelf. De leiding van de arrestantenzorg stuurt op een zorgvuldige bejegening van arrestanten.

Minderjarigen en vreemdelingen

Minderjarigen en vreemdelingen worden hetzelfde behandeld als volwassenen die zijn ingesloten. Er wordt eventueel extra aandacht besteed in die gevallen wanneer minderjarigen en/of vreemdelingen expliciet aangeven zich niet op hun gemak voelen. In de communicatie met vreemdelingen wordt gebruik gemaakt van een tolk via de tolktelefoon wanneer er zich taalproblemen voordoen.

5.2 Verblijfsruimte

Wet- en regelgeving stellen eisen aan de verblijfsruimtes voor arrestanten en aan de minimale voorzieningen die voor hen dienen te worden getroffen. In een ophoudruimte dient een bank te zitten en in een cel een tafel, stoel, bed en een toilet. De ruimtes dienen voorzien te zijn van een communicatie-installatie waarmee te allen tijde contact met de bewaking kan worden verkregen²⁴. Conform de wettelijke eisen is een cel voorzien van lichtopeningen, die zodanig in de binnen- of buitenmuren zijn aangebracht dat de arrestant de dag- en nachtcyclus kan waarnemen.

²³ Dat moment vangt aan bij de aanhouding en loopt door totdat iemand overgeplaatst wordt of wordt vrijgelaten.

²⁴ Voor gedetailleerdere uitwerking zie het toetsingskader.

De cellen die door de Inspectie in de verschillende cellencomplexen zijn bekeken voldoen niet allemaal aan de formele inrichtingseisen. Niet alle cellen bij de cellencomplexen zijn namelijk voorzien van lichtopeningen waardoor de arrestant de dag- en nachtcyclus kan waarnemen.

Op alle bezochte locaties hangen in de gangen- en observatiecellen camera's. Arrestantenverzorgers kunnen via beeldschermen in de meldkamer de gang van zaken in de cellen en de gangen op deze wijze in de gaten houden.

Op de bezochte locaties in Alkmaar, Den Helder, Hoorn, Purmerend, Zaanwijk en de rechtbank Haarlem en het politiebureau Schagen waren de cellen/ophoudmakers schoon en maakten op de Inspectie een nette indruk.

Cellencomplex Alkmaar²⁵

Het cellencomplex Alkmaar beschikt over 14 reguliere cellen (waarvan 2 voorzien zijn van een camera) en 3 ophoudkamers. Tevens is voorzien in een bezoekertruimte voor advocatuur en een bezoekersruimte voor familie, een artsenkamer en meerdere verhoorkamers. Het complex beschikt ook over een AED-apparaat. De Inspectie constateert tijdens de schouw van het cellencomplex dat aan de meeste (inrichting)eisen wordt voldaan.

De Inspectie en ook de CTA constateren dat direct daglicht niet in de cellen in Alkmaar kan toetreden. Het komt volgens de CTA de laatste tijd regelmatig voor dat de cellen niet altijd schoon zijn. Volgens de CTA heeft dit direct te maken met de huidige bezuinigingsmaatregelen waardoor er minder ruimte is voor het grootschalig schoonmaken van arrestantencomplexen. Tijdens de schouw van de Inspectie zag het cellencomplex er schoon en verzorgd uit.

Uit gesprekken met arrestanten blijkt dat wanneer zij ingesloten zijn in een cel, zij geen tijdsbesef hebben omdat er geen (digitale) klok aanwezig is. Arrestanten kunnen wel via een bedieningspaneel in hun cel radio luisteren. Tijdens de radio-uitzending wordt ieder half uur de tijd genoemd.

Over de lage temperatuur in de cellen wordt door een enkele arrestant geklaagd. Volgens deze arrestant zijn dergelijke voorzieningen in een penitentiaire inrichting veel beter.

Cellencomplex Den Helder

Het cellencomplex Den Helder beschikt over 12 reguliere cellen en 2 ophoudkamers. Tevens is het complex voorzien in een bezoekertruimte voor advocatuur en meerdere verhoorkamers. Het complex beschikt ook over een AED-apparaat.

Tijdens de schouw van de Inspectie was er één vrouwelijke arrestantenverzorgster in het cellencomplex werkzaam. Op dat moment was het enorm druk in het cellencomplex en dat was ook de reden voor deze arrestantenverzorgster om assistentie uit Alkmaar aan te vragen. De Inspectie constateerde op dat moment tijdens de schouw een gecontroleerde maar enorme drukte in het cellencomplex. De situatie die de Inspectie op dat moment constateerde kan als volgt geschetst worden. De arrestantenverzorgster was bezig met drie zojuist ingesloten minderjarigen waarvan er één glassnijwonden aan zijn hand had. In afwachting van de komst van de arts verzorgde zij de hand van deze minderjarige. Terwijl zij hiermee bezig was kwam er ook een advocaat langs die zijn cliënt wilde spreken en een moeder van één van de minderjarigen. Daarnaast viel het de Inspectie op dat de opsporingsambtenaren zelfstandig met hun toegangspas het complex kunnen betreden. Hierdoor is er voor de arrestantenverzorgster weinig zicht op wie er in het cellencomplex aanwezig is. De drukte in de cellengangen was ook kennelijk voor

---

²⁵ Deze onderstaande cijfers per locatie zijn gebaseerd op de formele gegevens die de eenheid Noord-Holland aan de Inspectie verstrekt heeft.

arrestanten aanleiding om op de celdeuren te bonzen en op de intercom te drukken. De Inspectie constateerde dat de aangevraagde assistentie van een extra arrestantenverzorger in deze situatie zeer wenselijk was. De opgeroepen ondersteuning arriveerde in Den Helder gedurende de schouw. Deze arrestantenverzorger nam, na een korte instructie van zijn vrouwelijke collega, direct enkele taken van zijn collega over waardoor er direct meer 'rust' in het cellencomplex kwam. Uit een gesprek met deze opgeroepen arrestantenverzorger bleek dat het ondersteunen tijdens drukke momenten op vrijwillige basis is geregeld.

Cellencomplex Hoorn

Het cellencomplex Hoorn beschikt over 9 reguliere cellen en 3 ophoudkamers. Tevens is voorzien in een bezoekerimte voor advocatuur en meerdere verhoorkamers. Het complex beschikt ook over een AED-apparaat. Tijdens de schouw in dit cellencomplex was er één arrestantenverzorger aanwezig die verantwoordelijk was voor de hele gang van zaken in het complex. Ook in dit cellencomplex was het ten tijde van de schouw druk. Er werden arrestanten binnengebracht die door de opsporingsambtenaren in de cel gefouilleerd werden. De arrestantenverzorger hielp daarbij door gegevens vast te leggen in BVH en de opsporingsambtenaren te assisteren bij het insluiten van de arrestanten. Eén van de binnengebrachte arrestanten was zwaar onder invloed hetgeen extra aandacht van zowel de arrestantenverzorger als de opsporingsambtenaren vergde. De daglichttoetreding van de cellen is erg marginaal. Tijdens gesprekken met arrestanten wordt hierover ook geklaagd. Arrestanten hebben daardoor ook geen tijdsbesef. Eén arrestant geeft aan zich bezwaard te voelen omdat hij steeds via de intercom moet vragen hoe laat het is.

Cellencomplex Purmerend²⁶

Het cellencomplex Purmerend beschikt over 11 reguliere cellen en 4 ophoudkamers. Er zijn geen cellen voorzien van camera's. Het complex beschikt ook over een AED-apparaat. De Inspectie en ook de CTA constateert dat direct daglicht niet alle cellen in Purmerend kan toetreden.

Uit gesprekken met leidinggevende opsporingsambtenaren blijkt dat er binnen de eenheid wordt nagedacht over een eventuele sluiting van dit cellencomplex, het cellencomplex voldoet op meerdere vlakken niet aan de regels en/of richtlijnen waar cellencomplexen aan moeten voldoen. Ook de CTA heeft de afgelopen jaren in haar rapportages meerdere keren gewezen op organisatorische en personele tekortkomingen in dit cellencomplex.

De Inspectie constateert dat de arrestantenverzorgers in het cellencomplex een kleine ruimte hebben van waaruit zij hun werkzaamheden verrichten. Echter deze ruimte is niet voorzien van monitoren waar de gangen en de cellen in het complex geobserveerd kunnen worden. Ook zijn er geen intercomvoorzieningen waar de arrestantenverzorgers gebruik van kunnen maken. Zowel de monitoren als de intercomvoorzieningen zijn gesitueerd in het politiebureau op de plek waar de wachtcommandant zit. Wanneer een arrestant via de intercom contact wil met een arrestantenverzorger komt dit gesprek eerst binnen bij een opsporingsambtenaar die het paneel bediend. Deze moet vervolgens telefonisch de arrestantenverzorger in het cellencomplex waarschuwen om naar de betreffende arrestant te gaan. Tijdens de schouw nam de Inspectie waar dat het paneel in de wachttruimte van de wachtcommandant niet permanent bezet was.

Uit gesprekken met leidinggevende opsporingsambtenaren blijkt dat Purmerend, gezien de eerder beschreven tekortkomingen, in het verleden al op de nominatie

²⁶ Tijdens het bestuurlijk overleg (dd. 8 juli 2015) met de eenheidsleiding van de eenheid Noord-Holland blijkt dat het cellencomplex in Purmerend per 1 juli 2015 niet meer in gebruik is.

stond om gesloten te worden. Uiteindelijk heeft de teamchef van het district Zaanstreek-Waterland veel steun gehad om de geplande sluiting van het cellencomplex in Purmerend niet te laten doorgaan. In Purmerend is een risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) onderzoek uitgevoerd op basis waarvan bepaald is dat zaken binnen één jaar moeten worden aangepakt. Een mogelijke verbouwing van sub optionele aard zou 1 miljoen euro gaan kosten. Uit het gesprek met de leidinggevendenden blijkt dat er op korte termijn alsnog een notitie gemaakt zal worden om er toch voor te kiezen om Purmerend te sluiten.

Cellencomplex Zaandijk

Het cellencomplex Zaandijk beschikt over 18 reguliere cellen en 4 ophoudkamers. Eén observatiecel is uitgerust met een camera. Tevens is voorzien in een bezoekeruimte voor advocatuur en meerdere verhoorkamers. Het complex beschikt ook over een AED-apparaat.

In het cellencomplex is er één grote cel aanwezig voor minderjarigen en gezinnen en daarnaast beschikt het complex over één observatiecel, één cel met cameratoezicht, vier ophoudkamers, een bezoekersruimte en een advocatenkamer waar ook technische audio-videovoorzieningen in aanwezig zijn. Alle cellen zijn voorzien van daglicht. De advocatenruimte wordt in enkele gevallen door de recherche in gebruik genomen, waardoor de advocaat wordt gedwongen om de arrestant op cel te bezoeken hetgeen door advocaten als onprettig wordt ervaren. Telefoons van advocaten moeten formeel worden ingenomen, dit wordt niet altijd gedaan. Er wordt alleen nadrukkelijk op gelet wanneer de arrestant beperkingen zijn opgelegd.

Direct buiten het cellencomplex is een fouilleringsruimte ingericht waar de opsporingsambtenaren de insluitingsfouillerings uitvoeren. Via een raam en schuifluik hebben de arrestantenverzorgers in het cellencomplex contact met de opsporingsambtenaren in de fouilleringsruimte. Zodra een arrestant gefouilleerd is en zijn persoonlijke eigendommen heeft afgegeven wordt de arrestant via een afgesloten deur door de opsporingsambtenaren overgedragen aan de arrestantenverzorgers die de arrestant in een cel insluiten. In de cellengang zijn de arrestantenverzorgers verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken. Opsporingsambtenaren moeten aanbellen om de cellengang te kunnen betreden. Dit in tegenstelling tot de andere cellencomplexen die de Inspectie bezocht heeft waar opsporingsambtenaren met hun toegangspas vrij het cellencomplex in- en uit konden lopen. Dit laatste wordt ook door de CTA in haar rapportages genoemd als een niet wenselijke situatie.

Rechtbank Haarlem

Het cellencomplex bij de rechtbank Haarlem beschikt over 27 ophoudkamers, 2 jeugd-ophoudkamers en 3 meermans-ophoudkamers. Tevens is voorzien in een meerdere bezoekeruimtes voor de advocatuur. De rechtszalen zijn vanuit het cellencomplex te bereiken via een route die is afgescheiden van de overige bezoekers van de rechtbank. Het complex beschikt ook over een AED-apparaat. De muren van sommige ophoudkamers vertonen krassen en andere beschadigingen. De cellen worden één keer per jaar nieuw geschilderd en opgeknapt.

Politiebureau Schagen

Het politiebureau Schagen beschikt over 2 ophoudkamers. Deze ophoudkamers worden maar zeer zelden gebruikt. Dit is het geval wanneer er arrestanten zijn die heel kort opgehouden moeten worden. Arrestanten waarvan bij de aanhouding al duidelijk is dat zij hoogstwaarschijnlijk langer dan zes uur ingesloten moeten worden gaan in de regel direct naar één van de cellencomplexen in Den Helder of Alkmaar.

De Inspectie constateert dat de cellen in de bezochte cellencomplexen over het algemeen ruim opgezet zijn. De cellen zijn standaard ingericht en voorzien van een bed, stoel, tafel, matras, toilet en een intercominstallatie. Tijdens de observaties van de Inspectie zagen de bezochte cellen er netjes en verzorgd uit. De cellen worden nadat deze bezet zijn geweest schoongemaakt. In het cellencomplex Zaandijk wordt de datum van deze schoonmaak bij de cel aangegeven. In de cellencomplexen Alkmaar en Hoorn wordt na deze schoonmaak ook een nieuwe laken-set neergelegd en worden de huisregels op het tafeltje gelegd. Arrestanten die overnachten krijgen naast het lakenpakket ook een deken uitgereikt.

5.3 Verblifsregime en persoonlijke verzorging

In de praktijk worden alle arrestanten in principe aan hetzelfde verblifsregime onderworpen. Aan minderjarige arrestanten wordt in het algemeen extra aandacht besteed en wordt evenals bij meerderjarigen getracht het verblijf in het cellencomplex zo aangenaam mogelijk te maken. De arrestant heeft het recht om tenminste twee keer per etmaal op gezette tijden te luchten. Alle strafrechtelijke arrestanten luchten individueel. De justitiële arrestanten kunnen gezamenlijk worden gelucht, waarbij er wel een onderscheid wordt gemaakt tussen mannen en vrouwen. In de door de Inspectie onderzochte cellencomplexen worden arrestanten door arrestantenverzorgers verschillend bejegend. Dat varieert van een soepel intern regiem waarin arrestanten, wanneer de gelegenheid daartoe is, vaker en langer op een dag mogen luchten tot gevallen waarin dit strikt gereguleerd is en zich beperkt tot één keer per dag.

Voor arrestanten dienen voorzieningen te worden getroffen voor maaltijden en persoonlijke verzorging. Op de meeste locaties, met uitzondering van de rechtbank Haarlem, krijgen de arrestanten drie keer per dag een maaltijd; tweemaal een broodmaaltijd en eenmaal een warme maaltijd. Het eten (diepgevroren maaltijden en boterhammen) is volgens de arrestantenverzorgers van goede kwaliteit en vers. De voorzieningen voor de opwarming van voeding voldoen. Een arrestant kan aangeven wat voor voedingspatroon hij/zij gebruikt. De arrestant krijgt meestal een keuze voorgelegd (warme gewone, vegetarische of halal maaltijd), waarbij rekening kan worden gehouden met de geloofsovertuiging van een arrestant. Ook is het mogelijk dat brood vervangen kan worden door een krentenbol. Daarnaast zijn er vaste rondes waarbij thee en koffie wordt geserveerd. De geïnterviewde arrestanten hebben wisselende meningen ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van de maaltijden die zij krijgen. Eén geïnterviewde arrestant gaf aan dat het broodje ham zo bevroren was dat hij de ham kon breken. Daarentegen vond hij het avondeten, dat bestond uit doperwten, kip en pasta, wel goed. Ook andere arrestanten geven aan dat de hun verstrekte boterhammen nog half bevroren waren. Waarbij één arrestant ervoor koos om het eten dat hem werd aangeboden te weigeren omdat het volgens hem niet smakelijk was. Indien een arrestant grote honger heeft wordt gekeken of er een extra maaltijd verstrekt kan worden. Dit laatste is afhankelijk van de situatie en of er extra maaltijden zijn opgewarmd.

In alle cellencomplexen worden arrestanten in de gelegenheid gesteld om zich, op vaste tijden, te douchen. In de ochtend kunnen arrestanten zich wassen. Zij krijgen een tandenborstel, tandpasta, washandje en zeep verstrekt. Wanneer een arrestant in vuile kleding het cellencomplex binnengebracht wordt of kleding moet worden afgestaan voor onderzoek, dan wordt er aan de arrestant een drenkelingspak verstrekt om (tijdelijk) aan te trekken. Minderjarigen luchten en douchen apart van de meerderjarigen en vrouwen en mannen douchen ook gescheiden van elkaar.

Op alle bezochte locaties is voor arrestanten lectuur aanwezig. Verschillende arrestanten geven tijdens het interview aan dat zij op verzoek lectuur verstrekt hebben gekregen. De informatie hierover wordt niet bij alle insluitingen door de arrestantenverzorgers actief gemeld; arrestanten moeten er expliciet om vragen. Er worden desgewenst ook bijbels en korans verstrekt, maar het komt zeer zelden voor dat een arrestant hier naar vraagt.

De arrestanten krijgen de gelegenheid om te roken. De cellencomplexen beschikken over een eigen voorraad sigaretten. Uit deze voorraad krijgen de arrestanten een sigaret om op de luchtplaats te kunnen roken. De arrestantenverzorger zorgt voor vuur. In Alkmaar mag een arrestant in principe één keer per dienst roken (twee keer per dag). Er mag geen gebruik gemaakt worden van eigen rookwaren.

Alle handelingen met en voor arrestanten, zoals het douchen, luchten, maaltijdverstrekkingen, het verstrekken van rookwaren en andere bijzonderheden, worden door de arrestantenverzorgers in BVH gemuteerd.

Uit gesprekken met de leiding arrestantenzorg binnen de eenheid Noord-Holland blijkt dat er momenteel gewerkt wordt om de diverse verschillen in werkwijzen in de verschillende cellencomplexen te harmoniseren en op elkaar af te stemmen.

5.4 Controle – veiligheid – geweldsmiddelen

Tijdens de insluiting heeft de politie zorg te dragen voor de veiligheid van de arrestanten. Zo moet voorkomen worden dat zich ernstige calamiteiten, zoals brand of suïcides kunnen voordoen. Daarnaast dient de persoonlijke veiligheid van de arrestant vanuit het perspectief van zorg adequaat aandacht te krijgen.

BHV

De cellencomplexen in Noord-Holland beschikken (voor een deel) over oude bedrijfsnoodplannen en ontruimingsplannen in geval van calamiteiten²⁷. Er worden jaarlijks oefeningen gehouden in de verschillende cellencomplexen. De arrestanten worden niet bij de oefeningen betrokken. Op de locaties weet het personeel hoe te handelen bij brand. Alle arrestantenverzorgers in de eenheid Noord-Holland zijn verplicht aan de bedrijfshulpoefeningen deel te nemen. Uit de gesprekken met de leiding arrestantentaken blijkt dat bij de brandoefeningen geen arrestanten aanwezig zijn in het complex. De opsporingsambtenaren van de BPZ worden hierbij betrokken maar naar de mening van de leiding arrestantentaken is dit wel onvoldoende. Er wordt getracht dat er een wachtcommandant bij de oefeningen aanwezig is, maar ook dat lukt niet altijd. De BHV is teveel een onderdeel van arrestantentaken, aldus een leidinggevende, waarbij vergeten wordt dat het ook van belang is dat de opsporingsambtenaren, die op dat moment in het pand aanwezig zijn, kunnen bijspringen. Uit gesprekken met arrestantenverzorgers en opsporingsambtenaren blijkt dat er brandoefeningen in het arrestantencomplex in Alkmaar gehouden worden. Daarbij wordt alleen geoefend door het team van de arrestantenverzorgers en niet met de opsporingsambtenaren. De opsporingsambtenaren geven aan hier ook graag bij te zijn aangezien zij bij aanwezigheid in het cellencomplex ook vaak onderdeel uitmaken van het arrestantenzorgteam. Als er in het arrestantencomplex in Alkmaar een noodgeval is

---

²⁷ Uit de door de eenheid aan de Inspectie beschikbaar gestelde documentatie over de bedrijfshulpplannen en ontruimingsplannen blijkt dat deze voor een belangrijk deel al vele jaren oud zijn en nog betrekking hebben op de oude korpsindelingen. Voor de politielocatie in Haarlem en de rechtbank in Haarlem zijn in 2014 wel concept ontruimingsplannen opgesteld. Er zijn nog geen overkoepelende plannen die voor alle districten binnen de eenheid Noord-Holland gelden.

dan moeten alle deuren met een sleutel worden geopend. Er is geen centraal systeem om de deuren te openen.

Intercom

In de cellencomplexen zijn de ophoudkamers en cellen voorzien van een intercomknop. Uit gesprekken blijkt dat de intercom wel wordt toegelicht aan de arrestanten bij hun insluiting, maar deze wordt daarbij in de meeste gevallen niet getest. Verschillende arrestanten geven aan dat de arrestantenverzorgers verhoudingsgewijs snel reageren wanneer er op de intercomknop gedrukt wordt. De werking van de intercom wordt door alle arrestanten positief beoordeeld. In alle cellencomplexen, met uitzondering van het complex in Purmerend, wordt de intercom bediend door arrestantenverzorgers op hun centrale post. In Purmerend hebben de arrestantenverzorgers geen mogelijkheid zelf te reageren op een intercomoproep van een arrestant. Deze oproep komt binnen bij de centrale waar de wachtcommandant zit. Bij een oproep moet deze vervolgens telefonisch de arrestantenverzorger in de cellengang waarschuwen en/of fysiek naar de cellengang lopen om de oproep aan de arrestantenverzorger kenbaar te maken. Tijdens het bezoek heeft de Inspectie op verschillende momenten geconstateerd het paneel van de wachtcommandant niet bezet waardoor een eventuele intercomoproep niet direct kon worden beantwoord. De Inspectie constateert dat deze werkwijze in Purmerend niet efficiënt is en veiligheidsrisico's met zich mee kan brengen wanneer de wachtcommandant of degene die het centrale paneel bediend afwezig is. De Inspectie heeft per locatie geconstateerd dat de intercoms werken en over het algemeen ook snel beantwoord worden.

Bewapening

Niet in alle cellencomplexen zijn de arrestantenverzorgers voorzien van een wapenstok en handboeien. Uit gesprekken met een hOvJ blijkt dat er landelijk afspraken zijn gemaakt dat er geen pepperspray in het cellencomplex wordt gebruikt, maar volgens de hOvJ is het wel wenselijk dat de arrestantenverzorgers ervoor opgeleid zijn. Landelijk is nu afgesproken dat iedere buitengewoon opsporingsambtenaar die als arrestantenverzorger in een cellencomplex werkt, RTGB²⁸ gecertificeerd dient te zijn. De Inspectie heeft in alle cellencomplexen geconstateerd dat er oogdouches aanwezig zijn voor het eventueel naspoelen van ogen wanneer er bij arrestanten (op straat) pepperspray is gebruikt. Uit gesprekken met arrestantenverzorgers blijkt dat de meningen verdeeld zijn over het wel/niet gewapend zijn met een wapenstok, pepperspray en handboeien binnen het cellencomplex. In sommige complexen hebben arrestantenverzorgers deze bewapening wel tot hun beschikking, maar geven ze aan dat er nog geen aanleiding is geweest om deze middelen in te zetten. In andere cellencomplexen heeft men deze bewapening niet en geven arrestantenverzorgers daar aan dat er wel gestreefd moet worden om binnen de arrestantenzorg in de eenheid Noord-Holland uniformiteit aan te brengen over het gebruik en de inzet van bewapening.

In alle cellencomplexen binnen de eenheid Noord-Holland zijn wapenkluisjes aanwezig. Deze zijn voor de ingang van het arrestantencomplex bevestigd. Bij het binnentreden mag een opsporingsambtenaar of arrestantenverzorger geen wapen mee naar binnen nemen. De arrestantenverzorgers letten hier nauwlettend op. In Alkmaar is geen bewapening aanwezig voor de arrestantenverzorgers. Alleen in het cellencomplex in Zandijk dragen opsporingsambtenaren in de fouilleringsruimte nog hun wapens. Maar zodra de arrestant gefouilleerd is en daadwerkelijk de

---

²⁸ Regeling Toetsing Geweldsbeheersing Buitengewoon opsporingsambtenaar. De RTGB houdt in de training en toetsing van BOA's voor het gebruik van handboeien, wapenstok en pepperspray, en de fouillering van een verdachte.
Pagina 34 van 55

cellengang binnengebracht wordt moeten de wapens in een wapenkuis buiten het cellencomplex gelegd worden.

Controles

De arrestantenverzorgers in Den Helder, Hoorn en Alkmaar kunnen doormiddel van camera's elkaars observatiecellen bekijken. Bij drukte en onderbezetting in een cellencomplex kan op deze wijze, op afstand, door andere arrestantenverzorgers een arrestant in een observatiecellen geobserveerd worden.

Uit gesprekken met arrestantenverzorgers blijkt dat zij in de nachtelijke uren minimaal om de twee uur controlerondes lopen langs de bezette cellen. Er wordt dan fysiek via een kijkgat in de deur gekeken of de arrestant zichtbaar is, ademt en/of geluid maakt. Soms is er voor enkele arrestanten ook een verplicht wekschema dat door de arts is voorgeschreven. Het wekken van deze arrestanten wordt gemuteerd in BVH.

5.5 Contact buitenwereld

Zoals eerder beschreven in paragraaf 4.7 geven arrestantenverzorgers niet proactief aan dat de arrestanten contact met thuis kunnen maken. Ten aanzien van ingesloten volwassenen geven arrestantenverzorgers aan dat de recherche en de hOvJ bepalen of de arrestant mag bellen of bezoek mag ontvangen. Als arrestanten het vragen, en het is toegestaan, dan kan het contact gemaakt worden door de arrestantenverzorgers. Advocaten en reclasseringsambtenaren mogen te allen tijde met hun cliënt spreken. Alle bezoeken aan een arrestant worden in BVH geregistreerd.

In het cellencomplex Alkmaar is een bezoekersruimte beschikbaar waar een arrestant met familie kan spreken. Deze ruimte is wel voorzien van een glazen scheidingswand. Uit gesprekken met arrestantenverzorgers blijkt dat arrestanten die ingesloten zitten voor een strafrechtelijk feit vrijwel nooit bezoek ontvangen aangezien de verblijfsduur in het arrestantencomplex kort is. Vaak wordt de arrestant snel overgeplaatst naar een huis van bewaring of penitentiaire inrichting. Arrestanten die aangehouden zijn voor een openstaande boete ontvangen daarentegen wel regelmatig bezoek omdat die dan vaak het openstaande geldbedrag naar het cellencomplex komen brengen. Niet ieder cellencomplex binnen de eenheid Noord-Holland beschikt over een bezoekersruimte voor familiebezoek. Wel hebben alle complexen een bezoekersruimte waar de arrestant met zijn advocaat kan spreken. Arrestanten met alle beperkingen mogen op last van de hOvJ geen contact hebben met de buitenwereld en mede-arrestanten, zij mogen slechts met hun raadsman spreken.

5.6 Toegang tot zorg

De politie wordt geacht zorg te dragen voor de noodzakelijke medische zorg aan arrestanten. Dat betekent in de praktijk dat de toegang tot de medische zorg georganiseerd moet zijn. De eenheid Noord-Holland heeft nog geen overkoepelend convenant afgesloten met alle betrokken GGD en GGZ instellingen in de voormalige politiekorpsen Noord-Holland-Noord, Zaanstreek-Waterland en Kennemerland. Er zijn wel voor de afzonderlijke korpsen op dit moment nog steeds van kracht zijnde convenanten tussen de politie en deze zorginstellingen. Arrestanten kunnen ook hun eigen arts om medische zorg vragen.

Uit het gesprek met een arts blijkt dat er in Noord-Holland twee jaar lang is gewerkt om de verschillen in richtlijnen op medisch gebied gelijk te trekken. Daartoe zijn ook gesprekken gevoerd met de verschillende GGZ instellingen in Noord-Holland. Ook

wordt er geprobeerd in de cellencomplexen de werkwijze (zoals wekadviezen, medicatieverstreking et cetera.) met betrekking tot de medische aspecten binnen de eenheid te harmoniseren. Verder blijkt uit dit gesprek dat de arrestantenzorg in Zaanstreek en Purmerend (het oude korps Zaanstreek-Waterland) samenwerkt met de GGD Amsterdam. De samenwerking is daar volgens hem heel wisselend. Als Zaanstreek-Waterland het nodig acht een arts langs te laten komen, dan willen de artsen dit nog wel eens afdoen met alleen een telefonisch gesprek. Er wordt dan door de arrestantenverzorger vaak druk uitgeoefend via de telefoon door te zeggen dat de arts verantwoordelijk is voor de arrestant. Zaanstreek-Waterland heeft een Arbo-coördinator die informatie verschaft over besmettelijke ziektes. De samenwerking tussen de arts en de arrestantenverzorger is volgens de arts in Alkmaar aanzienlijk beter dan in Zaanstreek-Waterland. In Alkmaar werken de arts en de arrestantenverzorger veel samen om te komen tot een goede kwaliteit.

Waarschuwen arts

Een goede zorg begint bij de arrestantenverzorger die een inschatting maakt van de medische gesteldheid van de arrestant bij binnenkomst en tijdens het verblijf in het cellencomplex. Indien nodig schakelt de arrestantenverzorger en/of hOvJ een arts in. Telefonisch bespreken de arrestantenverzorger met de arts de urgentie van de medische zorg. De artsen en de arrestantenverzorger werken over het algemeen al lange tijd samen. Dat maakt het mogelijk om in specifieke gevallen bepaalde meldingen telefonisch af te handelen. Op basis van de telefonische informatie die uitgewisseld wordt tussen arrestantenverzorger en de arts stelt de arts een diagnose op en bepaald de te verstrekken medicatie. De arts bepaalt zelf of hij bij het arrestantencomplex langs komt. Hoe snel een arts daadwerkelijk in het cellencomplex aanwezig kan zijn hangt af van zijn/haar werkagenda. Over het algemeen blijkt dat een dergelijk bezoek in de meeste gevallen binnen redelijk korte tijd gerealiseerd wordt. In Noord-Holland wordt de arts via de centrale meldkamer gepiept. De afspraak is om als arts binnen vijf minuten te reageren en terug te bellen.

Het waarschuwen van een arts wordt op alle bezochte locaties altijd gedaan wanneer een arrestant bij zijn insluiting aangeeft dat hij medicijnen gebruikt en/of een arts wil spreken. Er wordt geen medicatie verstrekt zonder dat er een arts is langs geweest of telefonische goedkeuring heeft verleend. Ook eigen meegebrachte medicatie wordt niet aan de arrestant verstrekt dan na consultatie van de arts, want voor de arrestantenverzorger is het moeilijk te beoordelen of de medicatie ook daadwerkelijk hetgeen bevat wat op de verpakking staat. De arts wordt actief geïnformeerd als een minderjarige met gedragscomplicaties ingesloten wordt en/of de nacht in een politiecel moet doorbrengen. Deze afspraak is conform het landelijk reglement arrestantenzorg²⁹.

De Inspectie heeft geobserveerd dat de hOvJ tijdens de voorgeleiding vraagt of de arrestant medicijnen gebruikt en/of een arts nodig heeft. In het cellencomplex in Alkmaar gaf een Poolse arrestant tijdens zijn voorgeleiding (met behulp van een tolkentelefoon) aan dat hij medicatie gebruikte in verband met zijn ziekte Tuberculose (TBC). De betreffende hOvJ reageerde op deze mededeling adequaat en vroeg de arrestantenverzorger direct de arts te waarschuwen. Tevens gaf hij aan dat de betreffende arrestant in afwachting van de arts in zijn cel moest blijven en dat de arrestantenverzorger voor hun eigen veiligheid afstand moesten nemen tot deze arrestant in verband met mogelijk besmettingsgevaar³⁰. In een ander geval

²⁹ Landelijk reglement arrestantenzorg 2014 nationale politie.

³⁰ De arts heeft de arrestant gesproken en op basis daarvan gevraagd hem naar het ziekenhuis in Alkmaar te brengen voor het maken van longfoto's. Uit dit onderzoek bleek de arrestant inderdaad vlekken op zijn longen te hebben die

gaf een arrestant aan dat hij/zij pijnmedicatie toegediend moet krijgen via een pomp. De hOvJ heeft vervolgens geregeld dat deze pomp thuis opgehaald zou worden en de gewaarschuwde arts kon toen de pijnmedicatie verstrekken/toedienen.

Uit het gesprek met de arts blijkt dat hij in bijna alle cellencomplexen in Noord-Holland zijn werkzaamheden uitvoert. Samen met zeven andere artsen vormt hij een vaste GGD-groep die gebeld kan worden wanneer een arts in een cellencomplex nodig is. De GGD-artsen zijn verantwoordelijk voor wat er op medisch gebied in het cellencomplex gebeurt.

Medicijnverstrekking

Het cellencomplexen in Alkmaar en Zaanwijk beschikken over een artsenkamer waarin een afgesloten kast staat waar de arts zijn/haar eigen kleine voorraad aan meest voorkomende medicatie heeft zoals slaaptabletten en pijnstillers. Buiten de arts heeft niemand toegang tot deze medicijnkast. De andere cellencomplexen hebben een dergelijk kast niet.

Meegenomen medicatie uit de woning van een arrestant is ook voor de arts soms moeilijk te beoordelen of de medicatie ook daadwerkelijk hetgeen bevat wat op de verpakking staat. Bij twijfel zal de arts altijd zelf nieuwe medicatie regelen.

De arts maakt gebruik van een eigen datasysteem waarin hij een mutatie maakt van de medicatie die door hem voor een arrestant voorgeschreven wordt. Deze mutatie komt automatisch terecht bij de plaatselijke apotheek, de apotheek maakt dan zakjes voor de arrestantenverzorgers die direct aan de arrestant kunnen worden verstrekt op de voorgeschreven tijden. Op deze wijze hoeft een arrestantenverzorger niet zelf de medicatie uit de verpakking te halen en te verstrekken. Arrestantenverzorgers mogen paracetamol verstrekken: maximaal twee paracetamol per vier uur. In Alkmaar heeft men een brievenbus-systeem waar worden alle medicijnen in worden gedaan die niet meer gebruikt worden. De brievenbus wordt geleegd door de arts of de apotheker en de oude medicatie wordt vervolgens bij de apotheek afgeleverd voor vernietiging. Er is volgens de arts echter geen sprake van een sluitende medicatie-cyclus. De arrestantenverzorgers kunnen bijvoorbeeld nog wel medicatie wegnemen. Voor de arts is het namelijk niet inzichtelijk hoe lang iemand aanwezig is geweest bij het arrestantencomplex en of dan de juiste hoeveelheid wordt ingeleverd. In Kennemerland kan volgens de arts nog wel op een makkelijke wijze door arrestantenverzorgers medicatie worden weggenomen. Van alle medicatieverstrekking wordt door arrestantenverzorgers een mutatie in BVH gemaakt. In het geval er vreemdelingen zijn ingesloten heeft de vreemdelingenpolitie alleen als taak om de medisch gegevens te noteren in het TISOV-systeem (voorheen M118 formulier). De vreemdelingenpolitie laat de vreemdeling tekenen voor inzage in het formulier.

De arts deelt de mening van de arrestantenverzorgers dat zij eigenlijk niet opgeleid zijn om medicatie te verstrekken en betrokken worden bij onderdelen van het medisch proces van de arrestant. Hij blijft wel van mening dat arrestantenverzorgers onder bepaalde strikte condities en voorwaarden medicatie aan arrestanten mogen verstrekken. Dat drukt volgens hem ook sterk de kosten wanneer dat niet door een dure arts, maar door de arrestantenzorg zelf gedaan wordt. De arrestantenverzorgers hebben volgens hem meer een zorgtaak dan bijvoorbeeld de opsporingsambtenaren die meer een veiligheidstaak hebben.

---

zouden kunnen wijzen op TBC. De arrestant is hierna ingesloten met de opdracht aan de arrestantenverzorgers afstand te houden tot deze arrestant in afwachting van een besluit van de OvJ en een mogelijke plaatsing op een beveiligde afdeling van een zorginstelling.

De CTA besteedt bij haar periodieke onderzoeken van de cellencomplexen ook aandacht aan de medicatieverstrekking. Uit het gesprek met de CTA blijkt dat zij van mening is dat de medicijnverstrekking binnen de eenheid Noord-Holland niet uniform geregeld is. Volgens de CTA gebeurt de medicatieverstrekking in de cellencomplexen niet op de wijze zoals die bijvoorbeeld wel in psychiatrische instellingen wordt toegepast. De CTA heeft in haar onderzoeken onder andere waargenomen dat bijvoorbeeld in IJmuiden iedere arrestantenverzorger bij alle medicatie kan. De CTA beoordeelt het cellencomplex in Purmerend als heel 'rommelig' omdat oude medicatie in een la wordt bewaard waar iedereen bij kan. Er is geen afgesloten brievenbus om de overgebleven medicatie in te bewaren. De CTA constateert dat er ten aanzien van de medicatieverstrekking en het opbergen van oude medicatie binnen de eenheid Noord-Holland geen eenduidig beleid wordt gevoerd.

Incidenten en verwarde personen

Uit gesprekken met arrestantenverzoekers en een arts blijkt dat de arrestantenzorg in Noord-Holland ook soms te kampen heeft met incidenten waarbij verwarde personen of personen die een suïcidepoging zouden kunnen ondernemen, betrokken zijn. Arrestantenverzoekers geven tijdens de gesprekken aan dat zij daar niet goed op ingericht en voor opgeleid zijn. Bij een mogelijk 'suïcideverdacht' wordt de betreffende arrestant na overleg met de hOVJ ingesloten in een observatiecel en krijgt hij/zij vaak een scheurjurk aan.

5.7 Beklag

Arrestanten kunnen een klacht indienen over de inrichting, zorg en bejegening conform de klachtenprocedure. Individuele klachten over het politieoptreden worden ingediend bij de Commissie voor de Politieklachten. Per eenheid is er ook een CTA ingesteld voor het maatschappelijk toezicht op arrestantenzorg. De CTA inspecteert de arrestantenverblijven aan de hand van een inspectiechecklijst. De bezoeken door de CTA zijn onaangekondigd. De gesignaleerde bevindingen en knelpunten worden met de eenheidsleiding gedeeld. Uit gesprek met de CTA blijkt dat het niet gebruikelijk is dat klachten over de arrestantenzorg aan de CTA worden doorgegeven. Tevens blijkt dat zij geen zicht heeft op de klachtenprocedure en of arrestanten de mogelijkheid geboden krijgen een klacht in te dienen. De CTA vraagt wel aan de arrestant of hij/zij klachten heeft en wat deze klachten inhouden.

Uit gesprekken met arrestantenverzoekers blijkt dat in de gevallen een arrestant een klacht wil indienen, zij de arrestant verwijzen naar de website of de front-office van de politie. Er bestaat volgens de arrestantenverzoekers geen formulier waarop het indienen van een klacht beschreven staat en dat aan de arrestant kan worden meegegeven. Er wordt zeer zelden een klacht ingediend over de arrestantenzorg. Eén arrestantenverzorger uit Alkmaar geeft aan dat er in het verleden wel eens een klacht is ingediend. Hij is vervolgens hierover gehoord en er is toen een proces-verbaal van bevindingen opgemaakt. Arrestanten worden niet proactief gewezen op de mogelijkheid van het indienen van een klacht. De door de Inspectie geïnterviewde arrestanten hadden geen klachten over hun behandeling en bejegening.

5.8 Oordeel

De Inspectie is overwegend positief over de bejegening van arrestanten tijdens hun verblijf in de cellencomplexen. De bejegening van arrestanten gebeurt over het algemeen op een respectvolle manier.

De cellen die door de Inspectie in de verschillende cellencomplexen zijn bekeken voldoen niet allemaal aan de formele inrichtingseisen. Niet alle cellen bij de cellencomplexen zijn voorzien van lichtopeningen waardoor de arrestant de dag- en nachtcyclus kan waarnemen.

Het verblijfsregime en de persoonlijke verzorging in de cellencomplexen beoordeelt de Inspectie in algemene zin als voldoende tot goed.

De veiligheid in de cellencomplexen lijkt op orde te zijn. De cellengangen en observatiecellen zijn voorzien van camera's. Er worden periodiek ontruimingsoefeningen gehouden. In het cellencomplex Purmerend wordt bij het gebruik van de intercom deze beantwoord door de wachtcommandant en niet direct door de arrestantenverzorger. Dat laatste kan veiligheidsrisico's met zich meebrengen wanneer er niet adequaat op een acute oproep door de wachtcommandant gereageerd wordt.

De toegang tot de medische zorg is binnen de eenheid Noord-Holland nog niet vastgelegd in een overkoepelend convenant. Arrestanten krijgen hun benodigde medicijnen door arrestantenverzorgers uitgedeeld. Aangezien arrestantenverzorgers niet zijn opgeleid voor het verstrekken van deze medicatie brengt dit risico's met zich mee. Het klachtensysteem staat nog in de kinderschoenen.

De Inspectie constateert dat de werkwijzen en organisatie binnen de verschillende cellencomplexen onderling wel van elkaar verschillen.

Aanbevelingen

- Zorg voor het wegnemen van de diverse tekortkomingen in het cellencomplex Purmerend³¹.
- Zorg voor een toegankelijk klachtenregistratie systeem arrestantenzorg.
- Zorg voor een verdere harmonisering van de werkwijzen en organisatie in alle cellencomplexen.

---

³¹ Tijdens het bestuurlijk overleg (dd. 8 juli 2015) met de eenheidsleiding van de eenheid Noord-Holland blijkt dat het cellencomplex in Purmerend per 1 juli 2015 niet meer in gebruik is.

6 Einde insluiting/overdracht

Bij de invrijheidstelling van een persoon geeft de politie de persoonlijke eigendommen die in bewaring waren genomen terug. Indien de persoon zichzelf niet kan verplaatsen organiseert de politie begeleiding en vervoer. Indien de arrestant naar een ander politiebureau of (justitiële of zorg-) inrichting gaat, dient de politie een rapportage met bijzonderheden over de arrestant over te dragen. Ook dient de politie de vervoersdienst actief te informeren. Deze rapportage bevat naast persoonlijke gegevens (naam, leeftijd) ook informatie over de eventuele aanwezigheid van verslavingsproblematiek, psychiatrische problematiek, suïcide- en vluchtgevaar en overige bijzonderheden met betrekking tot het verblijf en het gedrag van de arrestant.

6.1 Einde insluiting

Wanneer een arrestant het cellencomplex verlaat kan deze of in vrijheid worden gesteld of worden overgedragen ter insluiting op een andere locatie. In beide gevallen zal aan de arrestant zijn persoonlijke bezittingen worden afgegeven of overgedragen.

Op de bezochte locaties worden bij vrijlating van arrestanten de persoonlijke bezittingen in het bijzijn van betrokkene gecontroleerd en meegegeven in een plastic fouilleringszak. De arrestant tekent voor deze ontvangst. In drie van de vijf cellencomplexen heeft de Inspectie uitsluitingen kunnen waarnemen. Bij uitsluitingen kregen de betreffende arrestanten hun bezittingen terug nadat de inhoud van de plastic fouilleringszak samen met de arrestant gecontroleerd was. Beiden tekenden voor de overdracht. Bij overdracht naar een andere locatie werd deze fouilleringszak overgedragen aan de ambtenaren (van bijvoorbeeld DV&O) die de arrestant zouden overbrengen naar een andere locatie.

Volwassen arrestanten die in de avond- of nachtelijke uren in vrijheid worden gesteld krijgen de gelegenheid om zelf vervoer te regelen door vanuit het cellencomplex te bellen met een bekende van de arrestant of een vervoersmaatschappij. Als dat laatste niet mogelijk is wordt in voorkomende gevallen de arrestanten alsnog weggebracht door een dienstauto van de politie.

Als het minderjarigen betreft dan worden altijd de ouders/voogd of een andere instantie gewaarschuwd over het moment van vrijlating. Als ze niet opgehaald kunnen worden dan wordt er door de politie voor transport naar huis gezorgd. Dat laatste gebeurt ook met volwassenen die gewond zijn, een medisch probleem hebben, vrouwen die tijdens de nachtelijke uren in vrijheid worden gesteld of mindervalide personen die niet in staat zijn op eigen gelegenheid het complex te verlaten.

Voor arrestanten die vrijgelaten worden heeft de arts, voor de cellencomplexen in Noord-Holland waar hij ingezet wordt, een lijst opgesteld met medicatie die mag worden verstrekt aan de arrestant (bijvoorbeeld inhalers, antibioticakuur, et cetera.) en een lijst wat absoluut niet mag worden meegegeven. De lijst met medicatie die 'niet' meegegeven mag worden omvat die medicatie die eventueel als mogelijke handelswaar (bijvoorbeeld methadon, et cetera.) door de betreffende persoon bij thuiskomst gebruikt kan worden.

6.2 Overdracht

Bij overplaatsing van een arrestant naar een ander politiebureau, huis van bewaring (HvB), penitentiare instelling (PI) of andere organisatie hoort de overdracht op een correcte wijze te geschieden en moet de informatie ten aanzien van de arrestant ook overgedragen worden.

De overdracht van een arrestant aan DV&O gebeurt in alle cellencomplexen op een gelijke wijze. Als DV&O aanwezig is dan worden de ingenomen bezittingen van de arrestant, zoals eerder aangegeven, in het bijzijn van de arrestant overgeleverd aan de DV&O. Daar wordt ook door zowel de arrestant als de arrestantenverzorger voor getekend. De spullen worden overgedragen aan DV&O en in een daarvoor bestemde zak van DV&O gevoegd. Uit het gesprek met een advocaat blijkt dat de overdracht van de fouillering van een arrestant naar een HvB of PI niet altijd vlekkeloos verloopt. Er raken wel eens spullen kwijt en dat komt volgens de advocaat met name omdat niemand zich verantwoordelijk voelt voor de verloren goederen en iedereen daarna naar elkaar wijst. Het gebeurt regelmatig dat een cliënt waardevolle spullen kwijt raakt.

Uit gesprekken met arrestantenverzorgers in Alkmaar blijkt dat de medische informatie door de arrestantenverzorgers niet wordt doorgestuurd vanwege het medisch beroepsgeheim. Alleen persoonsgegevens worden meegegeven aan DV&O. Er wordt niet met de PI of HvB gebeld waar de arrestant naar wordt overgebracht. Het enige contact dat de arrestantenverzorgers hebben is met DV&O. Er wordt alleen gebeld met de planning van DV&O als er voor het vervoer extra aandacht nodig is om zodoende de transporteurs van DV&O van deze bijzonderheden op de hoogte te stellen.

Vanuit het cellencomplex Zandijk wordt wel medische informatie overgedragen naar een HvB of PI gedaan maar dat gaat volgens geïnterviewde arrestantenverzorgers niet altijd goed. Met name de medische informatie of zaken omtrent de persoonlijke verzorging van een arrestant gaat niet altijd naar behoren aldus de geïnterviewde arrestantenverzorgers. Zij geven aan door een HvB en/of PI nog wel eens overvraagd te worden. De PI of een HvB vraagt vaak of er medicatie van een arrestant kan worden meegestuurd voor de eerste dag(en). De PI en HvB hebben volgens de arrestantenverzorgers wel zicht op de medicatie van een arrestant. Wanneer een arrestant door DV&O overgebracht wordt naar een HvB of PI dan wordt eventueel aan hem verstrekte medicatie meegegeven aan DV&O.

Er worden vaak medische informatie in BVH gezet die volgens de arts niet kloppen en vaak gebaseerd zijn op eigen interpretatie van de arrestantenverzorgers. De artsen die in de cellencomplexen werken gebruiken sinds een tijd het administratieve systeem 'Formatus'. In dit systeem wordt voor iedere arrestant/patiënt één dossier aangemaakt waar iemands medische historie in staat. Het is een goed werkend informatieoverdrachtsysteem waar ook een PI de medische informatie van een overgebrachte arrestant kan halen. De arrestant/patiënt moet wel toestemming geven voor de overdracht. De arts spreekt zijn voorkeur uit om 'Formatus' landelijk te introduceren. De geïnterviewde advocaten ontvangen geen klachten over de medische overdracht.

De rechtbank in Haarlem sluit aan het eind van de namiddag en dat betekent dat de arrestantenverzorgers aan het eind van de dag inventariseren wie er nog ingesloten zijn. Na 17.00 uur draagt de arrestantenzorg de arrestanten die nog niet zijn opgehaald door DV&O over aan een cellencomplex in de directe nabijheid van de rechtbank, zodat ze daar eventueel kunnen verblijven/overnachten tot ze worden

opgehaald om wederom naar de rechtbank terug te gaan of teruggebracht worden naar de PI.

Uit de gesprekken met arrestantenverzorgers, de CTA en uit eigen observaties van de Inspectie blijkt dat de insluiting, uitsluiting en/of overdracht gemuteerd wordt in BVH. Daarin wordt een arrestantenblad gevuld en dat is inzichtelijk op het cellencomplex. Alle informatie betreffende de arrestant wordt door de opsporingsambtenaren en de arrestantenverzorgers in BVH gemuteerd.

6.3 Oordeel

Het einde van de insluiting van arrestanten is in de eenheid Noord-Holland in overwegende mate op orde. De overdracht van een arrestant aan DV&O gebeurt in alle cellencomplexen op een gelijke wijze. Bij de overdracht van arrestanten naar zowel een HvB, PI of de rechtbank, worden alleen persoonsgegevens door de arrestantenzorg overgedragen. Medische informatie wordt door de arrestantenverzorgers niet doorgestuurd vanwege het medisch beroepsgeheim. De medische gegevens van een arrestant kunnen wel door een HvB of PI digitaal ingezien worden in het gemeenschappelijk digitaal informatiesysteem 'Formatus'. In sommige gevallen wordt medicatie van een arrestant meegegeven aan DV&O wanneer die wordt overgedragen. Algemene informatie betreffende de invrijheidstelling of overdracht wordt vastgelegd in BVH.

7 Personeel en organisatie

Arrestantenzorg vraagt om voldoende³² en deskundig personeel en goede materiële voorzieningen. Dit hoofdstuk beschrijft de wijze waarop de eenheid Noord-Holland de arrestantenzorg heeft ingericht. Daarbij wordt eerst stilgestaan bij het personeel dat verantwoordelijk is voor de arrestantenzorg en de communicatie tussen de verschillende betrokkenen binnen dit werkveld. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de locaties waar ophoudruimtes en cellen door de politie zijn ingericht in de eenheid Noord-Holland.

7.1 Personeel

Personeel betrokken bij de aanhouding en transport

Wie de aanhouding doet en de reden van de aanhouding is geregeld in landelijke wet- en regelgeving. De basisteams van de politie zijn zo ingericht dat de beoogde en bevoegde (opgeleide) medewerkers in staat zijn om dit te doen. In de opleiding wordt aandacht besteed aan de bejegening van arrestanten. Er wordt periodiek geoefend om aanhoudingen op een veilige en gecontroleerde wijze uit te voeren. Opsporingsambtenaren die in de eenheid Noord-Holland aanhoudingen verrichten brengen de arrestanten in principe zelf over naar een politiebureau of cellencomplex. Het transport wordt in de regel uitgevoerd met standaard politievoertuigen die niet voorzien zijn van een scheidingswand. Een aantal bureaus (met in horecagebieden) beschikken over één of meerdere arrestantenbussen waar arrestanten door middel van een scheidingswand afgesloten zitten van de bestuurder en bijrijder. Dat laatste komt de veiligheid van de opsporingsambtenaren ten goede. In de nachtelijke uren is de bezettingsgraad met name in de meer landelijke gebieden minimaal. Bij aanhoudingen van arrestanten en hun transport naar een bureau/cellencomplex kan dit laatste negatieve effecten hebben op de beschikbaarheid van noodhulpeenheden in die gebieden. DV&O zet ervaren personeel in op de transporten van gedetineerden/arrestanten. Het personeel van DV&O is BOA opgeleid. Transporteurs van DV&O maken meerdere ritten in de eenheid op een dag.

Aanhoudingen van personen en hun transport naar een politiebureau of cellencomplex geschiedt binnen de eenheid Noord-Holland te allen tijde door twee opsporingsambtenaren. Uit gesprekken met opsporingsambtenaren blijkt dat er voldoende personeel beschikbaar is om een arrestant na zijn aanhouding ook over te brengen naar een cellencomplex. De afstanden en reistijden van plaats van aanhouding naar een cellencomplex zijn in de meer stedelijke gebieden van de eenheid verhoudingsgewijs kort. Een van de werkprocedures (gebaseerd op landelijk beleid) beschrijft dat de opsporingsambtenaar de identiteit van een arrestant moet vaststellen en registreren in BVH. Deze werkzaamheden worden in de politiebureaus en cellencomplexen uitgevoerd door de betreffende opsporingsambtenaren. Arrestantenverzorgers kunnen daarbij in voorkomende gevallen assisteren en zij zijn in de meeste gevallen degenen die de registratie van de overige (persoons)gegevens vastleggen doormiddel van de Progris-zuil.

Personeel op de bezochte locaties

De afdeling arrestantentaken heeft de verantwoordelijkheid voor de arrestantenzorg in de zes politiecellencomplexen. Blijkens het formatieplan van de eenheid Noord-

---

³² De landelijke expertgroep Arrestantenzorg hanteert de norm minimaal twee arrestantenverzorgers per locatie.

Holland zal de afdeling Arrestantentaken na de reorganisatie uit 107 fte's in verschillende functies bestaan. Deze afdeling bestaat uit vier onderdelen: arrestantenzorg, arrestantentransport, parkettaken en coördinatie executietaken. De huidige formele formatie arrestantenzorg van de eenheid Noord-Holland bedraagt 118 fte. De feitelijke sterkte van de arrestantenzorg in de eenheid is eind november 2014 in totaal 111,5 fte.

Tot arrestantentaken behoren volgens het 'Werkingsdocument districten en basisteams'³³ van de eenheid Noord-Holland de volgende werkzaamheden:

- overdracht arrestanten;
- Progis werkzaamheden;
- vervoer van arrestanten;
- alarmopvolging cellencomplexen;
- ondersteuning door gebiedsgebonden politiezorg (GGP) bij gewelddadige arrestanten;
- bedrijfshulpverlening en ontruimingsoefeningen;
- DNA-afname van gesignaleerden;
- samenwerking/ondersteuning bij verkeerscontroles en evenementen.

De eenheid Noord-Holland heeft één coördinatiepunt executie taken (CET) dat is ondergebracht bij de Afdeling Arrestantentaken (AAT). Naast de zogeheten Betex-administratie wordt vanuit het CET de executietaak gecoördineerd. De uitvoering van de gerichte executietaak (Papozaken) is toebedeeld aan de basisteams.

Bezetting

Uit het gesprek met de leiding van de afdeling arrestantentaken van de eenheid Noord-Holland blijkt dat de eenheid op dit moment nog steeds in een 'verbouwing en reorganisatie situatie' verkeerd. In het voormalige korps Noord-Holland-Noord was sprake van solo-surveillance in de cellencomplexen. Dat was volgens de leiding arrestantentaken en de arrestantenverzorgers een ongewenste situatie. De toenmalige korpsleiding is toen overtuigd om de bezetting aan te passen. De bezetting in Alkmaar is vervolgens in de ochtend- en middagdiensten verdubbeld. Maar in de nachtelijke uren is er in Alkmaar nog steeds sprake van een solo-bezetting. In de meeste andere cellencomplexen zijn deze uitbreidingen echter niet doorgevoerd. Met uitzondering van de twee rechtbanken en de cellencomplexen in Alkmaar en Zandijk, is er in de andere cellencomplexen op dit moment nog steeds sprake van een één-persoonsbezetting in de ochtend-, middag- en nachtelijke uren. Tijdens de nachtdiensten geldt er in deze cellencomplexen een dicht-deuren-beleid; de arrestant wordt alleen te woord gestaan en geholpen via het luik. Indien er toch een noodsituatie is dan wordt eerst de BPZ gevraagd bij te springen en dan pas wordt de celdeur geopend. Uit observaties van de Inspectie en uit gesprekken met arrestantenverzorgers in deze cellencomplexen blijkt dat in middaguren geen dicht-deuren-beleid wordt gevoerd. Uit gesprekken met een hOvJ blijkt dat in Zandijk en Purmerend 50% van de capaciteit binnen de arrestantenzorg in deze complexen (tijdelijk) ingevuld wordt door opsporingsambtenaren vanuit de BPZ. De hOvJ ervaart dat de betrokkenheid van de BPZ in een arrestantencomplex minder is dan de betrokkenheid van een arrestantenverzorger die daar specifiek voor aangesteld is. Met name de informatieoverdracht bij einde insluiting gaat daardoor niet altijd goed, aldus de hOvJ.

---

³³ Werkingsdocument districten en basisteams eenheid Noord-Holland dd 19 mei 2014.

De personele bezetting van de verschillende cellencomplexen binnen de eenheid Noord-Holland is in onderstaande tabel opgenomen³⁴.

Bezetting arrestantenzorg	Ochtend	Dag	Middag	Nacht
Haarlem (Koudenhorn)	4	1	4	2
Rechtbank Haarlem	4 +1	8	0	0
Rechtbank Alkmaar	0	7 of 8	0	0
Alkmaar (Mallegatsplein)	2	0	2	1
Den Helder (Bastiondreef)	1	1	1	1
Hoorn (Blokmergouw)	1	1	1	1
Zaandijk (Guishof)	2	1	2	1
Purmerend (Waterlandlaan)	1	0	1	1

Uit gesprekken met verschillende arrestantenverzorgers blijkt dat de minimale personele bezetting, met name in de nachtelijke uren, een belangrijk gesprekstema is. Er wordt in de cellencomplexen in Den Helder, Hoorn en Purmerend ook overdag meestal alleen gewerkt. In noodsituaties wordt er assistentie gevraagd bij de BPZ. Dat gebeurt in echte noodgevallen door het indrukken van een noodknop die iedere arrestantenverzorger bij zich draagt. In andere gevallen kan telefonisch assistentie bij de wachtcommandant worden gevraagd. De meeste respondenten geven aan geen angstgevoelens te hebben tijdens hun werk, maar ze onderkennen wel dat het alleen werken risico's met zich mee kan brengen. Een arrestantenverzorger zegt hierover het volgende: 'Ik heb soms het gevoel dat het niet altijd veilig is, zeker niet als je alleen loopt ongeacht het feit dat er een dicht-deuren-beleid is. Er is in principe geen onveilige situatie bij een dicht-deuren-beleid, maar voor mijn geestelijk gesteldheid is het fijn om ruggespraak te hebben en te kunnen houden wanneer 8 van de 14 arrestanten onrustig zijn. Maar wat mij nog het meest bezig houdt is het feit wanneer ik zelf iets krijg en ik geen alarm kan slaan.' Ook andere arrestantenverzorgers vragen zich af of ze 's nachts wel voldoende back-up hebben. Op de politiebureaus is altijd een wachtcommandant binnen die via de noodknop, portofoon en/of gsm gewaarschuwd kan worden, maar de vraag is wie kan bijstaan wanneer het communicatiemiddel niet werkt en er zich een noodsituatie voor doet. Dat zijn de vragen die bij veel arrestantenverzorgers spelen.

De Inspectie heeft tijdens haar schouw in het cellencomplex in Den Helder een situatie geobserveerd waarbij er in de vroege middaguren één vrouwelijke arrestantenverzorger in het cellencomplex werkzaam was. Op dat moment was het erg druk in het cellencomplex en dat was ook de reden voor deze arrestantenverzorgster assistentie uit Alkmaar aan te vragen³⁵. De Inspectie constateerde dat de aangevraagde assistentie van één extra arrestantenverzorger in deze situatie geen overbodige luxe was. De ondersteuning arriveerde na een aanrijtijd van ongeveer drie kwartier in Den Helder. Deze arrestantenverzorger nam, na kort geïnstrueerd te zijn door zijn collega, direct enkele taken van zijn vrouwelijke collega over waardoor er direct meer 'rust' in het cellencomplex kwam. Ook tussen andere cellencomplexen rouleren arrestantenverzorgers en wordt er bijgesprongen wanneer er zich problemen qua bezetting voordoen. De arrestantenverzorgers doen dit meestal op vrijwillige en collegiale basis.

³⁴ Het nieuw cellencomplex Koudenhorn in Haarlem was ten tijde van het onderzoek van de Inspectie nog niet operationeel en is derhalve in dit onderzoek niet onderzocht.

³⁵ Zie ook paragraaf 5.2 van deze rapportage.

Uit gesprekken met leidinggevende opsporingsambtenaren blijkt dat boven beschreven minimale bezettingen een strategische keuze van de eenheidsleiding betreft. Zij zijn er echter ook van overtuigd dat dit niet echt wenselijk situaties zijn. De bezettingsgraad is een belangrijk onderwerp dat tussen de leiding arrestantentaken en de eenheidsleiding besproken wordt. Dit onderwerp staat ook vaak centraal tijdens werkoverleggen met het team arrestantentaken en is ook gespreksthema tijdens functioneringsgesprekken met arrestantenverzorger. Deze gesprekken hebben tot op heden echter nog niet geresulteerd in het inzetten van extra personeel in de betreffende cellencomplexen.

Begin 2014 heeft de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ISW) een onderzoek gepubliceerd dat zij binnen de eenheid Noord-Holland heeft uitgevoerd³⁶. Het onderzoek van de ISW richt zich ook op de Dienst Regionale Operationele Samenwerking team Arrestantentaken. De ISW komt onder andere tot de conclusie dat de eenheid in haar risico-inventarisatie en – evaluatie niets heeft staan over de risico's die het alleen werken tijdens de nachtelijke uren met zich mee kunnen brengen. De ISW concludeert verder dat dit een overtreding is van artikel 5, 1e lid juncto 2.15, 1e lid van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Voor deze overtreding heeft de eenheid een waarschuwing van de ISW gekregen.

De Inspectie constateert dat de personele bezetting in drie cellencomplexen in een 24-uurs dienstverband formeel uit één arrestantenverzorger bestaat. In de nachtelijke uren is in vijf van de zes cellencomplexen ook sprake van een één-persoonsbezetting. Uit gesprekken die de Inspectie gevoerd heeft met de landelijke expertgroep arrestantenzorg van de nationale politie blijkt dat de landelijke bezettingsafpraak die gehanteerd worden luidt: minimale aanwezigheid van een arrestantenverzorger op tien arrestanten, met een ondergrens van 2³⁷. De minimale bezetting zoals die binnen de eenheid Noord-Holland in de meeste cellencomplexen gevoerd wordt brengt veiligheidsrisico's met zich mee en is niet conform de landelijk gemaakte afspraken hierover.

Toegang cellencomplexen

In de meeste cellencomplexen in de eenheid Noord-Holland hebben opsporingsambtenaren met hun toegangspas vrij toegang tot deze cellencomplexen. Tijdens de verschillende observaties in deze complexen constateert de Inspectie dat opsporingsambtenaren met hun toegangspas het cellencomplex in en uit liepen. Zij verrichten in de cellencomplexen diverse werkzaamheden in relatie tot arrestanten zoals fouilleren, identiteitsvaststelling, processen-verbaal opmaken, verhoren, et cetera. Met name in de cellencomplexen waar maar één arrestantenverzorger werkzaam was bleek dat het voor de arrestantenverzorger vaak ondoenlijk was de betreffende opsporingsambtenaren te helpen bij hun werkzaamheden en/of een goed overzicht te houden op wat er in het cellencomplex allemaal gebeurde. Verschillende arrestantenverzorger gaven ook tijdens de interviews aan dat zij op deze wijze geen overzicht hadden over wat er in het cellencomplex allemaal gebeurde. Dergelijke werkomstandigheden zijn volgens enkele arrestantenverzorger onwenselijk en kunnen tot veiligheidsrisico's leiden.

³⁶ Brief ISW aan de korpschef van de nationale politie G.L. Bouman, de dato 25 februari 2014.

³⁷ In de wederhoor wordt verwezen naar het rijksrecherche rapport 'De politie een zorg' (2006) waarin onder andere de capaciteitsvraag in de cellencomplexen aan de orde wordt gesteld en die voor de eenheid Noord-Holland leidend is geweest bij de inrichting van de personele inzet binnen de eenheid. Het advies (nummer 45) van de rijksrecherche is: 'Zorg voor voldoende personeel (minimaal 3 personen) zodat de uitvoering van de diverse werkzaamheden en de bereikbaarheid van de bewaking gegarandeerd zijn'. De eenheid Noord-Holland voldoet echter niet aan dit advies en ook niet aan de norm gesteld door de landelijke expertgroep arrestantenzorg.

Opleiding en training

De geïnterviewde opsporingsambtenaren van de eenheid Noord-Holland hebben hun reguliere opleidingen doorlopen. De opsporingsambtenaren zijn daarnaast verplicht om vier maal per jaar de Integrale Beroepsvaardigheidstraining (IBT) te doorlopen. Tijdens deze trainingen wordt de juridisch kennis met betrekking tot bevoegdheden getoetst. Ook worden fysieke vaardigheden getraind en wordt specifiek aandacht geschonken aan de geweldsinstructies. De geïnterviewde arrestantenverzorgers in de eenheid Noord-Holland zijn gecertificeerd BOA en hebben verschillende vervolgentrainingen gevolgd. Iedere arrestantenverzorger is AID opgeleid en gecertificeerd (jaarlijkse herhaling). Er vinden 4x per jaar een afgeslankte vorm van de IBT-trainingen plaats³⁸.

De opleiding van de BPZ (niveau 2) vindt binnen de politieacademie plaats (module arrestantenzorg) en de vaste medewerkers van arrestantenzorg volgen de leergang arrestantenzorg. De arrestantenverzorgers hebben hun opleiding deels genoten in het opleidingsinstituut in Vaarssen en deels op een centrale locatie. De gehele opleiding duurt circa 3 maanden.

Integriteit

Uit gesprekken met opsporingsambtenaren en arrestantenverzorgers blijkt dat er in de eenheid Noord-Holland aandacht geschonken wordt aan integriteit en integriteitsvraagstukken. Het bespreekbaar maken van integriteit vraagt, volgens leidinggevenden opsporingsambtenaren, om een open cultuur. Geïnterviewde arrestantenverzorgers geven aan dat eventuele integriteitskwesaties intern tijdens werkoverleggen besproken worden. Van deze integriteitskwesaties maakt men melding. De cultuur binnen de eenheid is voorts zodanig dat medewerkers elkaar aanspreken op niet integer gedrag.

Procedures en protocollen

Binnen de eenheid Noord-Holland zijn nog niet alle locaties ISO gecertificeerd³⁹. Het voornemen is om ook de ISO certificeringen in de complexen Zaandijk en Koudenhorn door te voeren. De wens is om in 2015 de certificering voor de hele eenheid rond te hebben.

Er is geïnvesteerd in het uniformeren en digitaal beschikbaar stellen van alle werkinstructies en protocollen. De Inspectie heeft kunnen constateren dat de instructies beschikbaar zijn op de pc's en vaak ook in hardcopy in de teamkamers. Uit gesprekken met arrestantenverzorgers blijkt dat de werkinstructies digitaal te raadplegen zijn. Tijdens de interne opleiding binnen de eenheid worden deze met name in de nachtelijke uren gelezen. Vervolgens wordt dit in de praktijk gaandeweg getoetst door de meer ervaren arrestantenverzorgers die als mentor van de nieuwe arrestantenverzorgers fungeren. Informatie met betrekking tot nieuwe wetgeving wordt op intranet gezet. Het is volgens de geïnterviewde opsporingsambtenaren vaak lastig dit terug te vinden, niet iedere opsporingsambtenaar is te allen tijde op de hoogte van de meest recente regels en wetgeving.

De Inspectie heeft een groot aantal werkinstructies ontvangen ten aanzien van de arrestantenzorg binnen de eenheid Noord-Holland. Deze werkinstructies gelden voor de zeven cellencomplexen, de twee rechtbanken en de overige politiebureaus. Een hOVJ geeft de verschillen in werkwijzen als volgt aan: 'Er is nog geen eenheid in de werkwijze in de verschillende arrestantencomplexen binnen de eenheid'.

---

³⁸ Waarin tegenwoordig ook EHBO en weerbaarheidstrainingen in opgenomen zijn.

³⁹ Door bureau DEKRA, een onafhankelijke kennisorganisatie die zich wereldwijd inzet voor de waarborging van veiligheid en kwaliteit in het leven van mensen op het gebied van technologie, mobiliteit en milieu.

7.2 Communicatie

Dienstoverdracht

De overdrachtmomenten binnen de dienst vinden dagelijks plaats. Dit zijn echter geen officieel ingeroosterde overlegmomenten. De diensten sluiten op elkaar aan zonder ingepland overdrachtmoment. Overdracht tussen de verschillende diensten vindt plaats kort voor de dienstaanvang. In de cellencomplexen verloopt de interne overdracht doormiddel van het lezen van het journaal. In principe worden alle werkzaamheden in het cellencomplex gemuteerd in BVH en/of in een apart dag-journaal. Soms vindt er nog een mondelinge toelichting op het journaal plaats.

Werkoverleg

Uit de gesprekken met arrestantenverzorgers op de verschillende locaties blijkt dat er onderling informeel veel gesproken wordt over zaken met betrekking tot het werk. In het cellencomplex Alkmaar vindt er sinds geruime tijd geen formele werkoverleggen plaats terwijl hier wel behoefte aan is.

7.3 Overzicht capaciteit cel/ophoudkamer eenheid

Zie bijlage 2 voor een totaaloverzicht van de beschikbare cellencapaciteit van de eenheid Noord-Holland.

7.4 Oordeel

De Inspectie is van oordeel dat de basisbezetting bij verschillende cellencomplexen onvoldoende op orde is om de reguliere taken in het kader van de arrestantenzorg te kunnen verrichten. De Inspectie constateert dat de personele bezetting in drie cellencomplexen in een 24-uurs dienstverband formeel uit één arrestantenverzorger bestaat. In de nachtelijke uren is in vijf van de zes cellencomplexen ook sprake van een één-persoonsbezetting. De Inspectie constateert dat een dergelijke minimale bezetting niet voldoet aan de landelijk gestelde eisen.

De Inspectie constateert dat verschillende cellencomplexen voor opsporingsambtenaren vrij toegankelijk zijn voor het uitvoeren van diverse werkzaamheden. Door de minimale bezetting van de cellencomplexen hebben de verantwoordelijke arrestantenverzorgers hierdoor niet voldoende zicht op hetgeen in het cellencomplex gebeurt. Dergelijke ongecontroleerde situaties kunnen veiligheidsrisico's met zich meebrengen en zijn niet wenselijk.

Aan de niet ingeplande dienst-overdrachtmomenten kleven zekere risico's. Wanneer de tijd ontbreekt voor een goede dienstoverdracht kan informatie verloren gaan.

Aanbevelingen

- Zorg voor een bezetting van alle cellencomplexen conform de landelijk gemaakte afspraken.
- Zorg voor een gereguleerde en gecontroleerde toegang van de cellencomplexen door opsporingsambtenaren.

In de voorgaande hoofdstukken zijn verschillende aspecten van de arrestantenzorg aan de orde gekomen. Over een aantal onderwerpen hierbinnen zijn de Inspecties erg positief en een aantal onderwerpen verdienen nog aandacht. Onderstaande figuur geeft een totaaloverzicht van de wijze waarop het proces arrestantenzorg functioneert op alle getoetste aspecten en de daarbij behorende onderwerpen. In deze figuur is met kleurcodes aangegeven in welke mate de arrestantenzorg voldoet aan de gestelde normen en verwachtingen op de verschillende onderwerpen binnen de toetsingskaders van de Inspectie en IGZ: **donkergroen** wil zeggen dat de arrestantenzorg volledig voldoet, **lichtgroen** wil zeggen voldoet overwegend maar niet volledig, **oranje** houdt in dat de arrestantenzorg in beperkte mate voldoet aan de criteria en een **rode** kleur wil zeggen dat de arrestantenzorg niet voldoet.

De wijze waarop de politie Noord-Holland inhoud geeft aan de arrestantenzorg voldoet in ruime mate.

Aanhouding

Het oordeel van de Inspectie op dit onderdeel is dat de politie in overwegende mate voldoet aan de eisen die aan haar worden gesteld wat betreft de aanhouding van personen. Er is aandacht voor de veiligheid van zowel de arrestant als de politie. De bejegening is over het algemeen goed. De informatievoorziening tijdens de aanhouding kan beter. De Inspectie signaleert dat er voor de opsporingsambtenaren onduidelijkheden bestaan wanneer een veiligheidsfouillering uitgevoerd mag worden. Ook zou de politie meer oog kunnen hebben voor eventueel medicatiegebruik van de arrestant. Hierdoor bestaat het risico dat de eventuele beschikbare medicatie niet wordt meegenomen naar het politiebureau/cellencomplex.

Transport

De Inspectie is van oordeel dat de eenheid overwegend voldoet op het onderdeel 'transport'. De bejegening van een arrestant is over het algemeen goed. De veiligheid van de opsporingsambtenaar kan in het geding zijn bij het vervoer van recalcitrante arrestanten in reguliere politieauto's omdat deze niet voorzien zijn van een (uitneembaar) rooster of een plexiglazen afscheiding. De strakke vervoersplanning van DV&O van en naar rechtbanken met arrestanten heeft als consequentie dat arrestanten bij de rechtbank soms urenlang moeten wachten op hun transport naar een HvB of PI. De Inspectie voorziet door eventuele sluiting van bureaus en/of cellencomplexen dat de vervoersbewegingen (met arrestanten) en de daaraan gekoppelde reistijden in de

toekomst kunnen toenemen. Dit kan risico's met zich meebrengen ten aanzien van de fysieke en mentale gesteldheid van de arrestanten.

Insluiting

De Inspectie constateert dat de insluiting van arrestanten overwegend voldoet. De insluitingsfouillering en inname van persoonlijke eigendommen verloopt over het algemeen zorgvuldig maar niet overal op een eenduidige wijze. De voorgeleidingen worden conform de richtlijnen uitgevoerd. Het informeren van arrestanten over hun rechten en plichten gebeurt voor een deel mondeling en voor een deel schriftelijk. De Inspectie concludeert dat arrestanten niet in alle gevallen proactief op deze informatie wordt gewezen. De Inspectie is positief over de professionele en respectvolle wijze waarop arrestanten door arrestantenverzorgers worden bejegend tijdens hun insluiting. Arrestanten kunnen juridische bijstand ontvangen maar het informeren van een voorkeursadvocaat levert soms problemen op. De Inspectie is kritisch over de geboden mogelijkheid tot het informeren van het thuisfront omdat in de praktijk arrestanten, met uitzondering van minderjarigen, slechts op uitdrukkelijk verzoek en eigen initiatief in de gelegenheid worden gesteld contact op te nemen met het thuisfront.

Verblijf

De Inspectie is overwegend positief over de bejegening van arrestanten tijdens hun verblijf in de cellencomplexen. De bejegening van arrestanten gebeurt over het algemeen op een respectvolle manier. De cellen die door de Inspectie in de verschillende cellencomplexen zijn bekeken voldoen niet allemaal aan de formele inrichtingseisen. Niet alle cellen bij de cellencomplexen zijn voorzien van lichtopeningen waar de arrestant de dag- en nachtcyclus kan waarnemen. Het verblijfsregime en de persoonlijke verzorging in de cellencomplexen beoordeelt de Inspectie in algemene zin als voldoende tot goed. In het cellencomplex Purmerend wordt bij het gebruik van de intercom deze beantwoord door de wachtcommandant en niet direct door de arrestantenverzorger. Dat laatste kan veiligheidsrisico's met zich meebrengen wanneer er niet adequaat op een acute oproep door de wachtcommandant gereageerd wordt.

De toegang tot de medische zorg is binnen de eenheid Noord-Holland nog niet vastgelegd in een overkoepelend convenant. Arrestanten krijgen hun benodigde medicijnen door arrestantenverzorgers uitgedeeld. Aangezien arrestantenverzorgers niet zijn opgeleid voor het verstrekken van deze medicatie brengt dit risico's met zich mee. Het klachtersysteem staat nog in de kinderschoenen. De Inspectie constateert dat de werkwijzen en organisatie binnen de verschillende cellencomplexen onderling wel van elkaar verschillen.

Einde insluiting/overdracht

Het einde van de insluiting van arrestanten is in de eenheid Noord-Holland in overwegende mate op orde. Bij de overdracht van arrestanten naar zowel een HvB, PI of de rechtbank, worden alleen persoonsgegevens door de arrestantenzorg overgedragen. Medische informatie wordt door de arrestantenverzorgers niet doorgestuurd vanwege het medisch beroepsgeheim. De medische gegevens van een arrestant kunnen wel door een HvB of PI digitaal ingezien worden in het gemeenschappelijk digitaal informatiesysteem 'Formatus'.

Personeel en organisatie

De Inspectie is van oordeel dat de basisbezetting bij verschillende cellencomplexen onvoldoende op orde is om de reguliere taken in het kader van de arrestantenzorg te kunnen verrichten. De Inspectie constateert dat de personele bezetting in drie cellencomplexen in een 24-uurs dienstverband formeel uit één arrestantenverzorger bestaat. In de nachtelijke uren is in vijf van de zes cellencomplexen ook sprake van

een één-persoonsbezetting. De Inspectie constateert dat een dergelijke minimale bezetting niet voldoet aan de landelijk gestelde eisen. De Inspectie constateert dat verschillende cellencomplexen voor opsporingsambtenaren vrij toegankelijk zijn voor het uitvoeren van diverse werkzaamheden. Door de minimale bezetting van de cellencomplexen hebben de verantwoordelijke arrestantenverzorgers hierdoor niet voldoende zicht op hetgeen in het cellencomplex gebeurt. Dergelijke ongecontroleerde situaties kunnen veiligheidsrisico's met zich meebrengen en zijn niet wenselijk. Aan de niet ingeplande dienst-overdrachtsmomenten kleven zekere risico's. Wanneer de tijd ontbreekt voor een goede dienstoverdracht kan informatie verloren gaan.

Aanbevelingen

- Overweeg de mogelijkheid om bij de aanschaf van (nieuwe) politievoertuigen voor de noodhulp, deze uit te rusten met een zodanige afscheiding dat de veiligheid van agenten zoveel mogelijk wordt gewaarborgd.
- Wijs arrestanten proactief op de mogelijkheid, nadat toestemming is verkregen van de hOVJ, het thuisfront te informeren.
- Zorg in het geval er een 'voorkeursadvocaat' gebeld moet worden dat dit ook daadwerkelijk, tijdig en goed gebeurt.
- Zorg voor het wegnemen van de diverse tekortkomingen in het cellencomplex Purmerend⁴⁰.
- Zorg voor een toegankelijk klachtenregistratiesysteem arrestantenzorg.
- Zorg voor een verdere harmonisering van de werkwijzen en organisatie in alle cellencomplexen.
- Zorg voor een personele bezetting van alle cellencomplexen conform de landelijk gemaakte afspraken.
- Zorg voor een gereguleerde en gecontroleerde toegang van de cellencomplexen door opsporingsambtenaren.

---

⁴⁰ Tijdens het bestuurlijk overleg (dd. 8 juli 2015) met de eenheidsleiding van de eenheid Noord-Holland blijkt dat het cellencomplex in Purmerend per 1 juli 2015 niet meer in gebruik is.

Bijlage 1 Inspectieprogramma eenheid Noord-Holland

Maandag 17 november 2014

Tijd	Politiecellencomplex Mallegatsplein Alkmaar⁴¹
10:00 12:00	Ontvangst door het hoofd arrestantenzorg en contactpersoon arrestantenzorg. Rondleiding cellencomplex.
12:00 12:45	Lunch
12:45 16:00	Interviews opsporingsambtenaren (Noodhulp, hOvJ, VP)
16:00 17:00	Interviews ingeslotenen
17:00 20:00	Interviews arrestantenverzorgers

Dinsdag 18 november 2014

Tijd	Politiecellencomplex Mallegatsplein Alkmaar
09:00 10:00	Interview coördinator arrestantenzorg
10:15 11:45	Interview hoofd arrestantenzorg
11:45 13:00	Lunch
13:00 14:00	Interview arts
14:00 15:00	Interview CTA
15:00 16:00	Interviews ingeslotenen
16:00 18:00	Interviews arrestantenverzorgers

Woensdag 19 november 2014

Tijd	Politiebureau en cellencomplexen Den Helder, Hoorn
09:00 10:00	Bezoek politiebureau Schagen
11:00 13:00	Bezoek cellencomplex Den Helder + interviews arrestantenverzorgers en ingeslotenen
13:00 13:30	Lunch
14:00 18:00	Bezoek cellencomplex Hoorn + interviews arrestantenverzorgers, hOvJ en ingeslotenen

Donderdag 20 november 2014

Tijd	Cellencomplexen Purmerend, Zaanwijk en rechtbank Haarlem
09:00 11:00	Bezoek cellencomplex Purmerend + interviews arrestantenverzorgers en hOvJ
11:00 13:00	Bezoek cellencomplex Zaanwijk + interviews arrestantenverzorgers, opsporingsambtenaren en hOvJ
13:00 14:00	Lunch
14:00 16:00	Interview met twee advocaten.

⁴¹ Het onderzoek op alle locaties is uitgevoerd door twee inspecteurs van de Inspectie.

Bijlage 2 Overzicht capaciteit eenheid Noord-Holland

		Reguliere cel	Ophoudkamer	Observatiecel	Claustrofobie--cel	Dagverblijf	Dronkennanscel	Meermanscel	Jeugdcel	TOTAAL
Locatie	Adres									
Castricum	1e Groenelaan 68		2							2
Heerhugowaard	Zuidtangent 5		2							2
Schagen	Koperwiek 2		2							2
Den Helder	Bastiondreef 2	11	2		1					14
Wieringerwerf	Terpstraat 45		1							1
Grootebroek	Industrieweg 35 c		2							2
Hoorn	Blokmergouw 1	9	3							12
Alkmaar	Mallegatsplein 2	14	3							17
Texel	Pontweg 104	2	1							3
Haarlem	Koudenhorn 2	37	7	2					2	48
Haarlem	Costa del Sol 182		2							2
Haarlem	Marnixplein 11		2							2
Hoofddorp	Hoofdweg 800	19	4			1				24
Nieuw Vennep	Eugenie Previnaireweg 63a		2							2
Heemstede	Kerklaan 61		2							2
Zandvoort	Hogeweg 37		3							3
IJmuiden	Tiberiusplein 1	10	2							12
Beverwijk	Laan der Nederlanden		4							4
Zaandijk	Guishof 1	15	4	1			1		1	22
Purmerend	Waterlandlaan 252	11	4							15
Rechtbank Alkmaar	Kruseman v. Eltenlaan 2	14						2	2	18
Rechtbank Haarlem	Simon de Vrieshof 1	22						3	2	27
	TOTAAL	154	62	3	1	1	1	5	7	234

Bijlage 3 Afkortingen

BHV	Bedrijfshulpverlening
BOA	Bijzonder Opsporings Ambtenaar
BVH	Basis Voorziening Handhaving
CTA	Commissie van Toezicht Arrestantenzorg
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DV&O	Dienst Vervoer en Ondersteuning
EPD	Elektronisch Patiënten Dossier
FMG/GGD NL	Forensisch Medisch Genootschap/Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHB	Gamma-hydroxyboterzuur
IBT	Integrale Beroepsvaardigheids Trainingen
ICPC	International Classification of Primary Care
IGZ	Inspectie Gezondheidszorg
IJZ	Inspectie Jeugdzorg
De Inspectie	Inspectie Veiligheid en Justitie
hOVJ	Hulp officier van justitie
OM	Openbaar Ministerie
PI	Penitentiaire Inrichting
VAV	voorlopig arrestanten verblijf
ZSM	Zo Snel, Sim, Selectief, Simpel en Samenlevingsgericht mogelijk

Bijlage 4   Bronnen

- Algemene Wet Bestuursrecht (AWB)
- Ambtsinstructie voor de politie
- Bedrijfsnoodplannen eenheid Noord-Holland
- Besluit beheer regionale politiekorpsen
- Convenant Politie – GGZ (20-12-2012)
- Convenanten districten eenheid Noord-Holland en de GGZ
- CPT-standaarden (Raad van Europa)
- EU-Richtlijn raadsman en politieverhoor
- Europese gevangenisregels (2006)
- GGZ Hygiënerapport voor arrestantenverblijven
- Huishoudelijk Reglement Zorg voor en bejegening van ingesloten in politiecellencomplexen
- Huisregels bij politiebureaus
- Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind/Beijing Rules en Havana Rules
- Klachtbehandeling
- Maraps districten eenheid Noord-Holland
- Ontruimingsplannen cellencomplexen eenheid Noord-Holland
- Overzicht cellen, ophoudkamers eenheid Noord-Holland
- Overzicht panden politie eenheid Noord-Holland
- Overzicht personeel arrestantenzorg eenheid Noord-Holland
- Politiewet 2012
- Procedures arrestantenzorg
- Regeling Beheer Politie (2012)
- Regeling Politiecellencomplex
- Regeling Toezicht Arrestantenzorg (2014)
- Richtlijn en kader voor strafvordering jeugd en adolescenten inclusief strafmaten Halt
- UN Minimum Standard Rules for the treatment of Prisoners (SMR)
- UN Rules on the Treatment of Women Prisoners and non-custodial measures for Women Offenders (Bangkok Rules) 2010
- Uitspraken Europese Hof Rechten van de Mens
- Uitspraken Nationale Ombudsman
- Uitvoeringsregeling CTA
- Verslagen CTA eenheid Noord-Holland
- Volontairs Reglement
- Werkinstructies eenheid Noord-Holland
- Werkinstructies Politie Kennis Net.